

ERIC HOOFD SCHILDERSBEDRIJF

AL UW
SCHILDERWERK
IN VERTROUWDE
HANDEN

Tel. 06-518 864 13

PEUGEOT

KOOT **NEFKENS**
Natuurlijk
Eemnes Huizen

de Raasschuur
Sinds 1968

ambachtelijke kazen
www.dekaasschuur.nl

exclusieve wijnen
Laarderweg 45

heerlijke noten
3755 AL Eemnes

EEMoptiek

Gediplomeerd opticien
en contactlenzenspecialist
Lid A.N.V.C.

Laarderweg 44
3755 AP Eemnes

☎ 035 - 621 24 99
🌐 www.eemoptiek.nl
✉ info@eemoptiek.nl

openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 9.00-18.00 uur, zaterdag 09.00-17.00 uur

HISTORISCHE KRING EEMNES

Kwartaalblad

Jaargang 40

2-2018

De Groentespeciaalzaak van
Eemnes en omstreken!

Lekker Gezond, Laarderweg 24B
3755 AN Eemnes, TE: 035 5386257

Topkwaliteit Groente & Fruit
Verse Salades
Verse Maaltijden
Verse Soepen
Vers gesneden Groentemixen
Verse Sappen
Fruit Kisten
Superfood
Tarwegras-sap

van der Waaij
makelaars & rentmeesters

Wakkerendijk 178A - 3755 DH EEMNES - 035-5394470
info@waaijmakelaars.nl - www.waaijmakelaars.nl

Aanbod

Verkoop

Aankoop

Taxaties

Buitenstate

WWW.WELKOOP.NL

welkoop
Beleef het buitenleven!

Speciaalzaak in:

- tuinartikelen
- diervoeders en benodigdheden
- ijzerwaren en gereedschappen
- werkkleding en -schoeisel
- agrarische artikelen

SOEST
Torenstraat 16,

EEMNES
Noordersingel 18B,

AUTO CENTRUM EEMNES

Goed is niet Goed genoeg....

info@autocentrumemnes.nl

www.autocentrumemnes.nl

BOSCH
Technologie voor het leven

Bramenberg 6
3755 BX Eemnes

(035) 539 5174 | 06 559 737 39

(035) 539 5169

HISTORISCHE KRING EEMNES

DOEL VAN DE VERENIGING IS:

Bevordering van de kennis van- en de
belangstelling voor de geschiedenis in
algemene zin en de geschiedenis van Eemnes,
met aansluitend gebied, in het bijzonder.

jaargang 40, nr. 2

juni 2018

verschijnt viermaal per jaar

ISSN (digitaal) 2666-6200

ISSN (druk) 1384-0657

BESTUUR

Voorzitter:

Mw. N.E. Lemckert, Zilverdijk 11
3755 TH Eemnes, 035-5311913

Secretaris:

J.A. de Bruijn, Wakkerendijk 1,
3755 DA Eemnes, 035-5310038

Penningmeester:

Mw. E.C.M. Seure-van 't Klooster,
Raadhuislaan 49, 3755 HB Eemnes,
035-5310129
HKE-ING Bank NL71INGB0002080362
HKE-Rabobank NL31RABO0315911425

Leden:

J.J. Groeneveld, 035-5381609
H.A. van Hees, 035-5389849
D.E.C. Scherpenzeel, 035-5388660
W. van Ijken, 035-5389367

LEDENADMINISTRATIE

G.A.M. van Wijk-Blom, 035-5314689,
Raadhuislaan 39, 3755 HA Eemnes.

INTERNET HKE-ACTUEEL

www.historischekringemnes.nl
info@historischekringemnes.nl

KWARTAALBLAD

Redactieadres:

Kerkstraat 15, 3755 CK Eemnes
035-5389849, info@kleinwee.demon.nl

Redactie:

Henk van Hees, Ruud Ham

Opmaak:

Hans van Gelder

Druk:

Drukkerij J. Bout & Zn., Huizen

LIDMAATSCHAP

€ 14,- p.j., incl. kwartaalblad, voor leden in
Eemnes, Baarn, Laren NH, Blaricum en Hui-
zen NH. Leden buiten dit gebied betalen
€ 26,- p.j. i.v.m. verzendkosten.
Opzegging schriftelijk voor 1 december.
Losse nummers: € 4,- (porto € 3,- bij 1 exempl.)
Vrienden HKE minimaal € 15,- p.j.

WERKGROEPEN

Bebouwingsgeschiedenis:

R.T. v.d. Schaaf, 035-5386094

Beeld en Geluid:

D.E.C. Scherpenzeel, 035-5388660

Documentatie:

J.J. Groeneveld, 035-5381609

Voorwerpen:

H.H.M. van Roy, 035-5312531

Bibliografie:

R.T. van der Schaaf, 035-5386094

Foto's:

R.J. Ham, 035-5311424

Genealogie:

H.A. van Hees, 035-5389849

Interviews:

H.A. van Hees, 035-5389849

Streekdrachten:

Mw. J.M.C. Eggenkamp, 035-5387265

Tentoonstellingen:

J.B. Nouwens, 035-5389239

Website:

R.J. Ham, 035-5311424

Foto omslag: Jan Heek Jr. op de bakfiets. Foto ca. 1940.

© 2018 Historische Kring Eemnes. Alle rechten voorbehouden. Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen nog bepaalde rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich te wenden tot de uitgever: info@historischekringemnes.nl. Logo van HKE: © 2009 Joop Smids, Eemnes, met alleenrecht van gebruik voor HKE.

Inhoud

Van de voorzitter	59
Bakkers in Eemnes door de eeuwen heen - Deel 4 (<i>Henk van Hees</i>)	60
Bakkerij Wakkerendijk 3	61
Bakkerij Meentweg 113	87
Vrijwilligers in beeld: Liesbeth Lemckert (<i>Jan Delfgou</i>)	89
Gezocht Informatie over Kouwe Bakkers	91
Afscheidsalbum voor burgemeester Rutgers van Rozenburg (<i>Jaap Groeneveld</i>)	92
Geschiedenis van het pand Wakkerendijk 226 (<i>Evert van Andel</i>)	101
Pauline Broekema en Eemnes (<i>Egbert van IJken</i>)	120
Drie burgemeesters van Eemnes (<i>Jaap Groeneveld</i>)	122
Dank voor de schenkingen in 2017	123
Wij zoeken Oude Namen, Wie helpt?	125
Tentoonstelling: "Eemnes en de Eerste Wereldoorlog" (<i>Henk van Hees</i>)	126
Inleveren kopij voor het volgend nummer	128

Tentoonstelling in de Oudheidkamer

Geopend op 2 juni jl.

"Eemnes en de Eerste Wereldoorlog"

oudheidkamer eemnes

Raadhuislaan 2a

Telefoon 035-5382375

Geopend: zaterdags van 14-16 uur

Van de voorzitter

Er is goed nieuws te melden: onze vrijwilligers Mary van der Schaal-de Valk en Hans van Gelder hebben op 26 april jl. een koninklijk onderscheiding ontvangen. Omdat ze zich o.a. langdurig hebben ingezet voor de HKE werden ze lid in de Orde van Oranje Nassau.

In de Algemene Ledenvergadering namen we afscheid van ons bestuurslid Joost Bos. Als penningmeester heeft Joost deskundig en met grote zorg de financiën beheerd. Joost ambieerde geen nieuwe termijn als bestuurslid en heeft het penningmeesterschap overgedragen aan Betsy Seure. We zijn ervan overtuigd dat die taak bij haar wederom in goede handen is.

Tot onze grote vreugde zijn twee nieuwe bestuursleden aangeschoven: Wiebe van IJken en Jan de Bruijn. Wiebe kennen we als een trouwe vraagbaak op de zaterdagmiddag en Jan heeft in het afgelopen jaar zijn lange carrière bij de gemeente Eemnes afgesloten. Jan neemt nu het secretariaat van Jaap Groeneveld over.

Het inspirerende van zo'n vergadering is altijd de ontmoeting met de leden die vragen stellen en meedenken over nieuwe mogelijkheden voor de HKE. Onder meer werd aandacht gevraagd voor de jongeren die de afgelopen decennia in Eemnes zijn opgegroeid. We hebben het zeker in onze oren geknoopt. Deze keer duikt het Kwartaalblad toch verder terug in de geschiedenis. Evert van Andel doet verslag van zijn onderzoek naar de pastorie van Eemnes-Binnen. En als vervolg op de vorige keren kunt u weer lezen over een paar van de vele bakkerijen in Eemnes. We zoeken "Oude Namen" van stukjes land, huizen en water in Eemnes voor een nieuw boek. U leest hoe u ons kunt helpen. Ook is er aandacht voor de tijd van de Eerste Wereldoorlog. Enkele verhalen sluiten aan bij deze geschiedenis van een eeuw geleden.

Er valt nog veel meer te zien en te vertellen over die oorlog. Zoveel dat het een tentoonstelling waard was, vonden wij. Of u dat ook vindt, kunt u zelf bepalen nadat de officiële opening heeft plaats gevonden op 2 juni.

Uw voorzitter

Liesbeth Lemckert

Bakkers in Eemnes door de eeuwen heen

DEEL 4

HENK VAN HEES

INLEIDING

Dit is deel 4 van de vervolgserie over de bakkers in Eemnes. De Genealogische Werkgroep is enkele jaren bezig geweest om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over bakkers en bakkerijen in Eemnes. Er is hier in de loop der eeuwen veel brood gebakken. Onze oudste gegevens gaan terug tot circa 1670. We zijn er niet in geslaagd om alles over de bakkers vanaf circa 1670 boven tafel te krijgen.

Dit vierde deel gaat over twee bakkerijen.

Allereerst de eeuwenoude bakkerij op Wakkerendijk 3. Vanaf 1766 tot de sluiting in 1977 was deze bakkerij in handen van de familie Heek ofwel aanverwanten of direct betrokkenen. Deze bakkerij gaat in ieder geval terug tot in de 17^e eeuw.

Op de tweede plaats komt een bakkerij aan het eind van de Meentweg aan de orde. Deze stond in het begin van de 18^e eeuw in het Ebbe Swaantjes Erf. Tegenwoordig is dat het adres Meentweg 113.

BAKKERIJ OP WAKKERENDIJK 3

HENK VAN HEES

Op Wakkerendijk 3, gelegen buiten de dijk in Eemnes-Buiten, is eeuwenlang een bakkerij geweest. De oudste vermelding, die tot nu toe is teruggevonden dateert van 1702. Eemnes had toen te maken met een flinke overstroming en op de lijst van panden uit dat jaar staat ook de bakkerij van Evert Cornelisse. De bakkerij stond toen op de plek, die we nu aanduiden met het adres Wakkerendijk 3. In de loop van de eeuwen woonden en werkten hier de volgende bakkers:

EVERT CORNELISSE (BAKKER VAN ? TOT 1704)

Er is van deze Evert niet zoveel bekend. Hij werd begraven in Eemnes Buiten op 31 oktober 1711. Op 9 september 1704 had hij zijn bakkerij al verkocht aan zijn buurman Cornelis Dirkse Schelster, die toen herbergier in "De Lindeboom" was. Hij zal op dat moment hoogstwaarschijnlijk oud of ziek geweest zijn. Dat zou erop kunnen wijzen dat hij al langer voor 1700 zijn bakkerij hier heeft gerund.

HENDRIK PETERSE (BAKKER VAN 1704 TOT 1713)

Ook van deze Hendrik Peterse is niet zoveel bekend. Het lijkt erop dat hij de bakkerij vanaf 1704 huurde van Cornelis Dirkse Schelster. Op 17 januari 1707 wordt in Eemnes Buiten een kind van Hendrik Peters, backer, begraven. Dit betekent dat hij toen al als bakker actief was. Op 2 mei 1708 koopt hij de bakkerij van Cornelis Dirkse Schelster. Hij heeft daarna het pand slechts vijf jaar in eigendom gehad.

EVERT GERBERDEN HAAN (BAKKER VAN 1713 TOT 1728)

Evert was rooms-katholiek gedoopt in Eemnes op 22 december 1682 als zoon van Gerbrecht Evers Haan en Geertje Barents. Hij trouwde in 1707 met Willempje Jacobs Boeren uit Blaricum. Zes jaar later heeft hij de bakkerij van Hendrik Peters overgenomen. Hij en zijn vrouw kregen vier kinderen, die jong overleden zijn. Nadat zijn vrouw in 1728 gestorven was, verkocht Evert de bakkerij in datzelfde jaar aan de bakker Evert Rijkse. Evert Haan zelf stierf in 1730.

EVERT RIJKE/RIJKEN (BAKKER VAN 1728 TOT 1745)

Evert is rond 1700 geboren als zoon in het Eemnesser gezin van Rijk Adriaanse en Evertje Teunis, een katholieke familie. In 1728 trouwt hij met Hendrikje Jacobse Swart uit Eemnes. Ze beginnen daarna samen in de bakkerij op Wakkerendijk 3 in Eemnes, die Evert op 16 mei 1728 gekocht heeft van Evert Haan. Het ziet er naar uit dat hij hier heeft gewerkt tot 1745, waarna hij als bakker is gaan werken op Wakkerendijk 280-286, een pand dat ook al eigendom van zijn familie was. In 1749 is Evert daar overleden.

HIAAT VAN 1745 TOT 1766

In deze tijd bleef het pand eigendom van de familie van Evert Rijken. Het is nog niet duidelijk wie er toen bakker was. Op 14 mei 1766 verkoopt de minderjarige dochter Evertje (geb. 1749) van Evert Rijken het pand aan Evert Heek.

EVERT HEEK (BAKKER VAN 1766 TOT 1787)

Evert kwam uit een Eemnesser boerenfamilie van de Meentweg. Hij was in 1737 ned. hervormd gedoopt als zoon van Jan Hendrikse Heek en Susanna Man. Hij trouwde eerst met Marretje Pieters ter Beek uit Spakenburg en in 1770 met Aaltje Romijn uit een bakkersfamilie van de Meentweg. Zijn enige zoon was jong gestorven. Hij had voor zijn dood in 1787 al een vaste knecht en dat was Krijn Perk uit Hilversum.

AALTJE ROMIJN, WEDUWE VAN EVERT HEEK (BAKKERIN VAN 1787 TOT 1800)

Na de dood van haar man neemt Aaltje Romijn de leiding in de bakkerij over. Al snel haalde zij de inmiddels vertrokken knecht Krijn Perk weer naar de bakkerij terug. Krijn heeft haar altijd met raad en daad terzijde gestaan. Vanaf 1781 ontstonden in ons land de tegenstellingen tussen patriotten en oranjeklanten. Na 1787 werd de Stadhouder in ere hersteld en werd men geacht oranje te dragen. Krijn Perk werkte in de bakkerij altijd met zijn slaapmuts op. In deze periode deed hij daar een oranje versiering aan. De schoonzons van Aaltje Romijn kwamen niet in aanmerking om de bakkerij over te nemen, waardoor Krijn Perk na haar dood in beeld kwam.

KRIJN PERK (BAKKER VAN 1800 TOT 1828)

Na het overlijden van Aaltje Romijn waren er eerst wat problemen rond de overname. Maar vanaf 1803 was het duidelijk dat Krijn Perk de leiding kreeg. Krijn was in 1760 geboren te Hilversum als zoon van Jan Perk en Emmetje Soetbrood. Hij bleek dus al jong in de bakkerij van Heek gekomen te zijn. Krijn had niet alleen talent als bakker. Hij is ook dichter geweest met een zekere landelijke bekendheid. In Eemnes was hij actief als bestuurder; tijdens de Franse tijd is hij als onderburgemeester lid van de raad geweest. Het pand was ondertussen eigendom van de timmerman Pieter van Es, die getrouwd is geweest met de beide dochters van Aaltje Romijn: eerst met Jannetje en daarna met Marretje. Krijn werd vele jaren geassisteerd door de knecht Hendrik Verweerd, die de bakkerij ook van hem overnam. Krijn overleed te Eemnes in 1831.

HENDRIK VERWEERD (BAKKER VAN 1828 TOT 1858)

Hendrik Verweerd was een soort "stiefneef" van Evert Heek en zijn kinderen. Hij werd in 1794 in Eemnes geboren als zoon van Jacob Verweerd en Gerritje Jongerden. Zijn vader Jacob Verweerd was eerder getrouwd geweest met Annetje Heek, een zus van Evert Heek. Zodoende kenden de families elkaar goed. Hendrik trouwde met de Eemnesser molenaarsdochter Gerritje Pas. Uit dit huwelijk werden twee dochters geboren, die jong overleden zijn. Hendrik had dus geen opvolger. In 1854 kocht hij dit bakkerspand van de familie Van Es, nadat Pieter van Es in 1853 was overleden. In 1858 stierf Hendrik Verweerd op 64-jarige leeftijd.

ARIE HEEK (BAKKER VAN 1859 TOT 1920)

Na Hendrik Verweerd kwam de bakkerij toch weer in handen van een echte Heek, nl. Arie Heek. Hij was een kleinzoon van Hendrikman Heek (1739-1809), een oudere broer van Evert en Annetje Heek. Hendrikman had zich gevestigd in Maarsseveen. Daar was zijn zoon Jan Heek (1793-1857) gemeente-ontvanger en gadermeester. Deze Jan Heek was getrouwd met Anna Alida van Rijn (1812-1882). Zij kocht in 1859 de bakkerij Wakkerendijk 3 van Hendrik Verweerd voor haar zoon Arie Heek.

Arie trouwde in 1861 met zijn buurmeisje Grietje Blom, dochter van de tolgaarder Gijsbert Blom. Na enige jaren liet Arie de oude bakkerij afbreken en in 1878 werd het huidige pand gebouwd. Arie deed nog meer dan alleen brood bak-

Arie Heek (1840-1920). Hij was van 1859 tot ca. 1911 actief bakker op Wakkerendijk 3.

Grietje Blom (1840-1922), getrouwd met bakker Arie Heek. Ze was de dochter van de tolgaarder Gies Blom, die op Wakkerendijk 1 woonde.

ken. Zo zat hij onder meer in het bestuur van de Zondagsschool in Eemnes en van de School met den Bijbel.

In de Eerste Wereldoorlog stortte een luchtschip op bakkerij Heek.

JAN HEEK (BAKKER VAN 1920 TOT 1948)

Jan nam de bakkerij over van zijn vader Arie. Hij is in het werk lange tijd bijgestaan door zijn broer Gijsbert Heek (1873-1945). Jan trouwde met Fijtje Hendriks uit Huizen. Ze kregen drie kinderen: Arie, Jan en Grietje.

Op 3 augustus 1926 kreeg Jan Heek van burgemeester en wethouders van de gemeente Eemnes goedkeuring om in zijn bakkerij een deegkneedmachine in bedrijf te stellen, gedreven door een electromotor van anderhalf PK.

In 1930 werd er voor bakkerij Heek een auto aangeschaft. Jan Heek was de

Het gezin van bakker Jan Heek, gefotografeerd in 1928. V.l.n.r. vader Jan Heek (1876-1963), Jan Heek Jr. (1914-2004), Arie Heek (1912-1981), Grietje Heek (1915-2004) en moeder Fijtje Hendriks (1872-1944).

eerste bakker in Eemnes, die met een auto brood bezorgde. Toen zijn kinderen Arie, Jan en Grietje groter werden, gingen ze ook allemaal meehelpen in het bedrijf. Jan deed in 1948 het bedrijf over aan zijn zoon Arie.

ARIE HEEK (BAKKER VAN 1948 TOT 1977)

Arie was de laatste bakker in dit pand en ook de laatste Heek, die de bakkerstraditie van de familie voortzette. Hij trouwde in 1947 met Cornelia Anthonia Willemse en zij kregen twee kinderen: dochter Fijtje en zoon Jaap. Nadat Arie de zaak had overgenomen, zijn broer Jan en zus Grietje gestopt met werken in de bakkerij. Arie ging over op bakkersknechten. Op 6 november 1947 was de bakkerij van Lolle Slippens op Wakkerendijk 2 gesloten. Daar werkte tot dan toe Fedde Veldmans uit Bolsward als knecht. Fedde is toen overgestapt naar Arie Heek en heeft

Jan Heek Jr. op de transportfiets. Foto 1939.

Jan Heek Jr. verwisselt band van de auto van bakkerij Heek met als opschrift: "Prima roggebrood". Foto 1938.

Grietje Heek (1915-2004); ze hielp tot 1947 in de bakkerij. Foto ca. 1950.

Interieur van de winkel op Wakkerendijk 3 na de verbouwing in 1958.

Fedde (Fred) Veldmans (1929-2011) geheel rechts, was van 1945 tot 1947 bakkers-knecht bij Lolle Slippens op Wakkerendijk 2 en daarna enkele jaren bij Arie Heek.

Wakkerendijk 3 nadat de bakkerij gesloten was in 1977.

Bakkerij Heek, Wakkerendijk 3, gefotografeerd in 1934.

nog een jaar of drie als bakkersknecht bij hem gewerkt. Fedde was in de kost bij Heek evenals Willem Mathlener, die er woonde en werkte van 1949 tot 1952. Mathlener was jarenlang bakkersknecht bij Jan Luijf op Wakkerendijk 2 geweest. Arie is in de bakkerij daarna vele jaren trouw bijgestaan door Co (Coba) van Hamersveld.

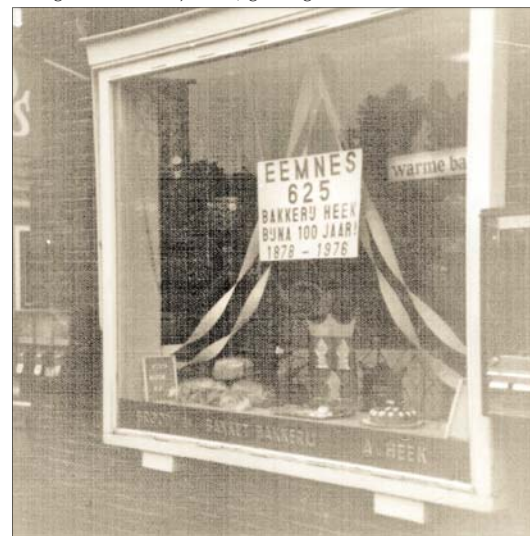
In 1958 vond een omvangrijke verbouwing plaats, waarbij o.a. het grote etalageraam werd aangebracht. Vanaf dat moment werd de winkel steeds belangrijker. Mensen kwamen meer en meer in de winkel kopen. Zoon Jaap was de beoogde opvolger van Arie in de bakkerij. In 1970 besloot Jaap echter een ander beroep te kiezen. Vanaf dat moment heeft vader Arie niet meer in zijn bedrijf geïnvesteerd. De bakkerij is toen uiteindelijk op 17 september 1977 gesloten.

Dit artikel wordt afgesloten met een aantal herinneringen aan bakkerij Heek en daarna volgen twee interviews: één met Fijtje Heek, de dochter van Arie en één met Wil Fokken, indertijd bakkersknecht bij Arie Heek.

Zicht op winkel en bakfiets van bakkerij Arie Heek. Foto ca. 1965.

Etalage van bakkerij Heek, gefotografeerd in 1976.

Op de bakfiets v.l.n.r. Jan Heek Jr. (1914-2004), Jan de Bruijn (1921-1971), Arie Hoogeboom (1921-2012). Foto 1942.

BAKKERSKNECHTEN BIJ DE BAKKERIJ WAKKERENDIJK 3

1	Naam	Geboortedatum	Geboorteplaats	Ge-loof	Gekomen	Vertrokken	Knecht bij bakker
2	Albertus de Neling	5-9-1847	Amersfoort	NH	7-7-1864	30-4-1866	Arie Heek
3	Lambert van Wessel	4-6-1853	Huizen	NH	19-11-1869	8-7-1870	Arie Heek
4	Karel Backhaus	4-5-1851	Amsterdam	NH	28-9-1876	23-5-1879	Arie Heek
5	Aart van Stempvoort	28-4-1863	Veenendaal	NH	Ca. 1879	25-5-1881	Arie Heek
6	Cornelis Blankestijn	30-10-1857	Amerongen	NH	2-5-1881	9-11-1883	Arie Heek
7	Hendrik Krook	24-2-1865	Loosdrecht	NH	31-10-1883	11-3-1886	Arie Heek
8	Dirk van Wijk	8-8-1863	Utrecht	NH	13-5-1885	10-5-1886	Arie Heek
9	Fedde Veldmans	1-3-1929	Bolsward	RK	1-11-1947	1950/1951	Arie Heek
10	Wilhelmus Adrianus Mathlener	29-6-1911	Bussum	RK	10-10-1949	19-11-1952	Arie Heek
11	Wil Fokken	1935	Eemnes	RK	1949	1950/1951	Arie Heek
12	Bertus van den Brink	14-11-1918	Laren	RK	1949	???	Arie Heek

De nummers 3, 4, 5, 8 en 9 hebben ook bij andere bakkers in Eemnes gewerkt.

Jan Heek is de oudste zoon van Jan Heek Jr. en Maria Petronella Groen. Zijn vader Jan Heek is geboren in 1914 en hielp tot 1947 veel in de bakkerij. Daarna is hij buschauffeur in Den Haag geworden. Zoon Jan woont tegenwoordig in De Rijp en haalde de volgende herinneringen op:

A vintage black and white photograph of two early 20th-century automobiles parked on a street. On the left is a light-colored sedan with a person in the driver's seat. On the right is a darker sedan with a license plate 'L10666' and two people sitting on the ground in front of it. A brick building is visible in the background.

71

Jan Hendrikse Heek (ca. 1711-1749)	x (2) Susanna Hendrikse Man
Event Heek (173?-1787) Bakker Wakkerendijk 3 x (1) Marttije Pieters ter Beek (1731-1768) x (2) Aalite Romijn (174?-1800) Bakkerin Wakkerendijk 3	Annetje Heek (1747-1785) x Jacob Verweerd (1749-1827) x (heirtrouw) Gerritje Jongerden (ca. 1770-1811)
Jannette Heek (1771-1809) x Pieter van Es (1777-1853)	Marrelte Heek (1772-1833) x Pieter van Es (1777-1853)
Jan Verweerd (1774-1848) Maarsseveen x Anna Magdalena: Schmidt (1774-1833) zijn tante	Hendrik Verweerd (1794-1858) Bakker W-dijk 3 x Gerritje Pas (1796-1883)
Gijbert Heek (1873-1945) Bakker Wakkerendijk 3 ongenuwd	Hendrikman Heek (1739-1800) Maarsseveen x Anna Magdalena Schmidt (1771-1833) Jan Heek (1793-1857) Maarsseveen x Anna Alida van Rijn (1812-1882) Arie Heek (1840-1920) Bakker Wakkerendijk 3 x Grietje Blom (1840-1922)
Jan Heek (1876-1963) Bakker Wakkerendijk 3 x Fijtje Hendriks (1872-1944)	Arie Heek (1912-1981) Bakker Wakkerendijk 3 x Cornelia Antonia Willemse (1923-2000)

achteruit het erf afrijden en een kort rondje door het dorp maken en kreeg daarna meteen z'n rijbewijs.

Mijn vader heeft over de oorlogsjaren het een en ander verteld, bijvoorbeeld dat hij gewoon thuis onderge-

doken was en zelfs nog brood ging venten. Op een dag was er een razzia en de Duitsers kwamen onverwacht door de voordeur binnen. Meestal was er door de dorpelingen al gewaarschuwd en verschool mijn vader zich achter de takkenbossen boven op de oven maar deze keer kon hij alleen via de achterdeur de tuin in vluchten. Hij verborg zich, rechtop staand, in de ligusterhaag. Een soldaat liep de tuin in en stond op nog geen meter van hem af, maar zag hem niet.

Jan Heek Jr. op de bakfiets. Foto ca. 1940.

CO VAN HAMERSVELD BIJ BAKKER HEEK

Co van Hamersveld (geboren in 1937) is in Eemnes bekend geworden omdat ze vele jaren bij bakker Arie Heek heeft gewerkt. Dat was lekker dichtbij want ze woonde zelf op Kerkstraat 4, als dochter van de smid Hendrik van Hamersveld.

Ze is bij Heek begonnen rond 1954. Haar belangrijkste werk was het bezorgen van het brood. Maar daarnaast hielp ze ook in de bakkerij, in de winkel en het huishouden. Brood bezorgen deed ze op de fiets. Het brood ging in fietstassen. Elke ochtend rond 10.00 – 11.00 uur ging ze op pad. Haar klanten zaten door heel Eemnes. Als ze klaar was met het venten, hielp ze met schoonmaken in de bakkerij en in de winkel.

Co heeft dit werk gedaan tot 1972, het jaar waarin ze trouwde. Aan het eind van haar loopbaan bij Heek heeft Co het brood nog enige tijd met de auto bezorgd nadat ze haar rijbewijs had gehaald.

V.l.n.r. Co van Hamersveld en Cor Heek-Willemse in de winkel op Wakkerendijk 3. Foto 1970.

INTERVIEW MET FIJTJE HEEK

Fijtje Heek (geb. 1948) is de dochter van Arie Heek, de laatste bakker op het adres Wakkerendijk 3 in Eemnes, waar eeuwenlang een bakkerij was. In dit interview haalt ze herinneringen op aan het familiebedrijf.

Grootvader Jan Heek

Hij trouwde in 1911 met mijn grootmoeder Fijtje Hendriks uit Huizen. Hij runde het bakkersbedrijf samen met zijn broer Gijs en zuster Elbertje. Maar Jan was wel de baas. Nadat hij getrouwd was, kochten zijn vader Arie en zijn kinderen Gijs en Elbertje de woning Laarderweg 27 om daar te gaan wonen. Dat werd een soort familiehuus.

Fijtje Heek, dochter van Arie Heek, de laatste bakker op Wakkerendijk 3. Foto 2018.

Fijtje Hendriks (1872-1944), de vrouw van bakker Jan Heek en de grootmoeder van Fijtje Heek.

Bakker Jan Heek (1876-1963) en zijn zuster Elbertje Heek (1878-1960), die hem vele jaren geholpen heeft in de bakkerij. Foto 1947.

Trouwfoto van Arie Heek en Cor Willemse. Baarn 26 juni 1947.

Mijn grootouders kregen drie kinderen: mijn vader Arie, Jan en Grietje. Zo gauw het kon moesten zij ook meehelpen in het bedrijf. Zo ging dat vroeger.

Mijn vader vertelde wel eens dat zijn vader Jan Heek indertijd graan kocht in Amsterdam. Dat werd dan met het schip van Van Ijken naar de Eemnesser haven gebracht. Vandaar ging het naar de molen en grootvader haalde het meel daar weer op voor zijn bakkerij.

Vader Arie Heek

Mijn vader wilde als kind eigenlijk helemaal geen bakker worden. Hij wilde doorleren. Maar omdat hij de oudste zoon was, moest hij de familiebakkerij van zijn vader Jan Heek overnemen. Meester Treffers van de School met den Bijbel heeft nog geprobeerd om vader Heek tot andere gedachten te brengen. De jongere

Arie Heek op de transportfiets. Foto ca. 1940.

Arie Heek. Foto 1950.

broer van Arie, die ook Jan Heek heette, zou het bedrijf kunnen overnemen. Maar dat wilde vader Heek niet; Arie moest hem opvolgen! Arie mocht op school nog wel de zevende klas doen maar daarna kwam hij in de bakkerij.

Overname van de zaak door Arie Heek

Op 20 juni 1947 zijn mijn ouders getrouwd. In 1948 heeft vader de zaak van zijn vader overgenomen. Mijn moeder wilde niet dat andere familieleden bij ons in huis woonden. Daarom zijn grootvader Jan en zijn zus Elbertje en ook Grietje, de zus van mijn vader, naar het familiehuus aan de Laarderweg 27 gegaan. Grietje is ook nog een tijdje in Den Haag geweest bij een zus van grootmoeder Fijtje Hendriks. Dat was Geertje Hendriks, getrouwd met Geurt de Groot. Ze hadden een zuivelwinkel in Den Haag. Jan, de broer van Grietje, trok ook naar Den Haag, waar hij in 1948 trouwde met Maria Petronella Groen.

Bakker Jan Heek Sr. (1876-1963) met zijn kleinkinderen. Achter v.l.n.r. Jan Heek (zoon van Jan) en Fijtje Heek (dochter van Arie). voor v.l.n.r. Jaap Heek (zoon van Arie), Fenny Heek (dochter van Jan), Annet Heek (dochter van Jan) bij opa op schoot en Koos Heek (zoon van Jan). Foto 1958.

De bakkerij in de periode 1948-1958

Mijn vader was meer een brood- dan een banketbakker. Het banket liet hij vooral aan mijn moeder over. Banket ging ook pas na 1958 een belangrijke rol spelen. Mijn moeder deed in eerste instantie het werk in de winkel. Als dat nodig was, hielp ze ook in de bakkerij.

We hadden veel speculaasplanken. Bijzonder was de speculaaspop van een ruiter, die wel 2 pond woog. We hadden ook suiker- en borstplaatvormen en mallen voor marsepein.

Personeel

Vele jaren, met name in de tijd van mijn grootvader, werkte Ger Scherpenzeel van de Meentweg bij ons als

Speculaasplank van bakkerij Heek voor een speculaasruiter van 2 pond.

Wie kent deze knecht van Arie Heek? Foto ca. 1950. Namen graag doorgeven aan Henk van Hees (035-389849 / info@kleinwee.demon.nl).

hulp in de huishouding. Na haar kwam Co van Hamersveld. Ze kwam bij ons in 1954 als jong meisje en hielp in de huishouding. Geleidelijk aan ging ze ook in de bakkerij helpen en ze werd een belangrijke hulp bij het uitventen. Co sliep alleen maar thuis bij haar ouders en voor de rest van de tijd was ze bij ons. Ze is ook wel met ons gezin op vakantie geweest. Ze is bij ons blijven werken totdat ze trouwde in 1972.

Mijn vader had ook knechten in de bakkerij en voor het uitventen. In de begintijd was dat Willem Mathlener. (Willem Mathlener was knecht bij Arie Heek van 10 oktober 1949 tot 19 november 1952. Hij woonde in bij de familie Heek). Later was dat Bertus van den Brink. Die heeft een keer een ongeluk gehad in de garage van Jan de Bruijn. Daaraan hield hij blijvende be-

schadigingen in zijn gezicht over. Sommige klanten vonden dat niet prettig en daarom is hij bij ons weggegaan. Ook Wil Fokken is nog enige tijd bakkersknecht bij ons geweest.

Later hadden we op drukke tijden extra hulp bij het uitventen. Zo hielp onze buurjongen Frank de Bruijn geregeld. Hij ging dan op zaterdag op de bakfiets met mij de wijk in. Zo deden we samen hoofdzakelijk de Meentweg.

Klandizie

Wij hadden klanten door heel Eemnes en ook in Laren en Blaricum. Niet in Baarn. In Laren en Blaricum hadden we veel roggebroodklanten.

We waren van oudsher een protestantse familie. In de tijd van mijn vader hadden we ook veel katholieke klanten. We hadden toen ook katholiek personeel. Vader ging altijd met zijn auto uit venten. We hadden ook een transportfiets en

een bakfiets. Die waren met name in de Tweede Wereldoorlog nodig. De Duitsers hadden toen de auto van mijn grootvader gevorderd. Na de oorlog kwam die auto vrijwel onbeschadigd terug.

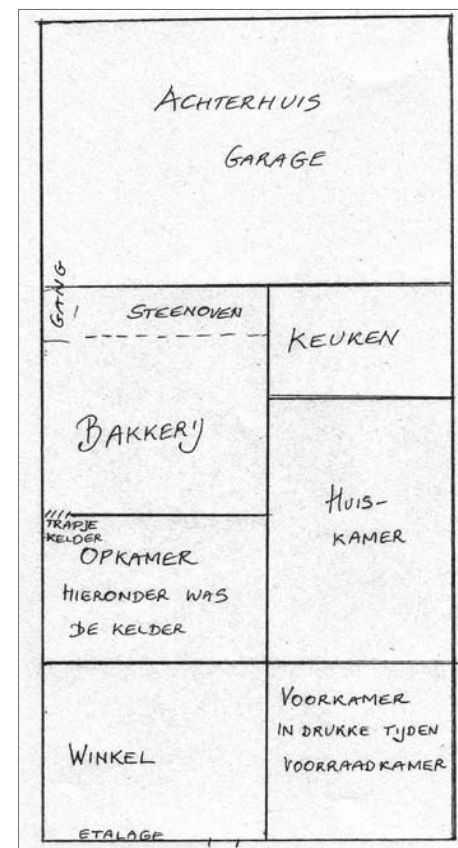
Indeling van het bakkerspand

Onze bakkerij is in 1878 gebouwd door mijn overgrootvader Arie Heek, op de plek waar voor die tijd ook al een bakkerij was. Voor de dakconstructie zijn toen vreselijk dikke balken gebruikt. Dat waren dakspanten, die afkomstig waren uit oude Amsterdamse pakhuizen.

Het huis staat schuin. De voorkant staat duidelijk hoger dan de achterkant. Dat was zo gedaan om het water bij overstromingen makkelijk te laten weglopen. Voor 1932 kwam er in de winter nog wel eens hoog water. Het huis lag buiten de dijk dus dan liep alles onder. De meubels gingen bij overstroming naar de opkamer.

Linksvoor was de winkel en rechts voor de voorkamer met daarachter de huiskamer en daar weer achter de keuken. Achter de winkel was de opkamer met daaronder de kelder. Achter die opkamer was de bakkerij met daarin de steenoven en daar weer achter de garage. De oven was vroeger een takkenbossenoven. Na de Tweede Wereldoorlog werd overgegaan op olie. Buiten tegen de muur stond een olievat; via een leiding liep de olie naar binnen. Boven de bakkerij was de zolder. Daar werd het meel opgeslagen. De meelboeren brachten het meel altijd zelf naar zolder. Zwaar werk!

Plattegrond van bakkerij Heek op Wakkerendijk 3.

Oven van bakkerij Heek

Buiten was nog de takkenbossenschelf (opper takkenbossen), bestemd voor de oven. In de Tweede Wereldoorlog hadden we onderduikers in de ruimte onder de opkamer. Bij razzia's konden ze zich in de takkenbossenschelf verstoppen.

Links voor was dus de winkel. Als je door de winkeldeur binnen kwam, had je meteen links de toonbank. Er was maar een kleine ruimte voor de klanten. Achter de toonbank waren de gortbakken en de stellingen. Voor het grote raam bevond zich een heel groot blad op schragen. Daarop waren alle producten uitgestald.

Aan de voorkant rechts was dus de voorkamer. In de drukke periodes met Sinterklaas, Kerstmis en Pasen gingen de meubels uit die kamer naar boven. Daarvoor in de plaats kwamen er dan schragen met planken, waarop de voorraden voor de feestdagen werden geplaatst.

Verbouwing van 1958

Eind jaren vijftig begon Eemnes te veranderen. De eerste nieuwbouw verscheen aan de Raadhuislaan en de Jhr. C. Roëlllaan. Voor die tijd werd het merendeel van het brood thuis bezorgd, nu werd de winkel steeds belangrijker.

Daarom is de winkel in 1958 grondig verbouwd. Het raam werd vervangen door een veel groter etalageraam. Er kwam nu ook een echte etalage. Maar daarin was veel minder ruimte dan op het grote blad met de schragen. Dat was wel even wennen! Voor ons gevoel kon er bijna niks in die nieuwe etalage. Een soort sierwerk met daarin het wapen van Eemnes vormde de afronding van de etalage. Vele jaren lang mocht ik de etalage inrichten.

Meehelpen in het bedrijf

Vanaf dat we ongeveer 6 – 7 jaar waren, moesten mijn broer Jaap en ik ook mee-helpen. Ik kreeg een fietsje met tassen erop en zo kon ik brood wegbrengen. (Van

Etalage van bakkerij Heek op Wakkerendijk 3 na de verbouwing van 1958.

't Klooster van de Boerenleenbank had eens gezegd: "Ze moet die fiets zeker verdienen"). Mijn broer en ik hadden op een gegeven moment allebei een eigen wijk.

Fijtje komt thuis werken.

Toen ik van de MULO afkwam, wilde ik eerst naar de kweekschool gaan om onderwijzeres te worden. Maar omdat ik een vriendje had, trok geld verdienen voor een uitzet mij ineens meer aan. Daarom wilde ik gaan werken. Toen zei mijn vader: "Dan kom je maar bij mij werken". En zo kwam ik op mijn 16e ook in de bakkerij. Ik moest veel de wijk in maar stond ook vaak in de winkel. Ik vond het leuk om van de winkel iets moois te maken en met name de etalage in te richten. Er was altijd van alles te doen. Vaak ook arbeidsintensief. Bijvoorbeeld het maken van broodfiguren voor Palmpasen was veel werk.

Ik heb in die tijd een cursus decoreren voor de bakkerij gevolgd. Daar leerde ik

Paasartikelen in de winkel op Wakkerendijk 3, opgesteld door Fijtje Heek.

om paaseieren te decoreren maar ook om voor Moederdag leuke decoraties met bonbons te maken. Daarbij moet je denken aan kop en schotels en bonbonschaaltjes met bonbons en aan boeketjes van bonbons. Ik heb in die tijd ook mijn mid-denstandsdiploma gehaald. Toen ik 21 geweest was, schrok in van de gedachte dat ik dit misschien mijn hele leven zou doen. Dat was voor mij het signaal om naar iets anders uit te kijken. In 1969 ben ik bij de Spoorwegen gaan werken.

Jaap komt thuis werken

Mijn broer Jaap (1951) zou mijn vader in de bakkerij opvolgen. Hij volgde de Hubertus Bakkersvakschool in Amsterdam en kwam na het behalen van zijn diploma bij mijn vader werken. Toen hij in dienst zat, werd hij helemaal enthousiast van het autorijden. Hij besloot daarop geen bakker maar vrachtwagenchauffeur te worden. En zo ging het; dat was in 1970. Hij heeft ook nog bij Eddy van IJken gewerkt. Daarna is hij buschauffeur geworden en nog weer later is hij bij zijn schoonvader in de assurantiën gegaan. Jaap is overleden op 14 september 2011.

Veranderingen in de bakkerij

Tot ongeveer 1965 hadden we nog het zgn. inzetten. De mensen deden zelf het voorwerk en lieten het brood bij ons bakken. Vooral krentenbrood. 's Morgens werd er altijd brood gebakken en 's middags cake en koekjes en allerlei luxe dingen. We maakten alles zelf! Nu worden er veel halfproducten gebruikt.

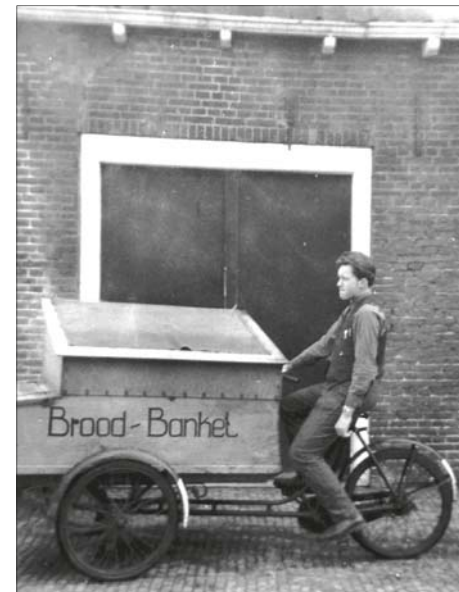
De laatste jaren kwamen er ook allerlei speciale producten zoals puddingen en hors d'oeuvres. Vanaf circa 1965 gingen we ook ijs verkopen: Caracao-ijs. Dat liep goed. En we kregen de automaten aan de muur. Typisch iets voor de jaren zestig en zeventig. Een kauwgomautomaat en snoepautomaten. Rechts van de etalage was een automaat met Mars, Nuts en chocoladerepen. Als door de week de zon scheen, moest het zonnescherm naar beneden om ervoor te zorgen dat de boel niet smolt. Op zondag ging het zonnescherm niet naar beneden! Daarom moesten we op zaterdagavond alles uit die automaat halen.

Einde van het bedrijf

Het familiebedrijf Heek is beëindigd op 17 september 1977 (Laarder Courant De Bel). Toen het in 1970 duidelijk was dat zoon Jaap niet in de bakkerij zou opvolgen, heeft mijn vader niet verder in het bedrijf geïnvesteerd.

Vier jaar na de sluiting van de zaak is mijn vader overleden op 11 november 1981. Moeder heeft het pand in 1982 verkocht aan Bas Groenendijk en Elly Eggenkamp. Ze is zelf overleden op 27 november 2000.

Jaap Heek op de bakfiets. Foto ca. 1968.

WIL FOKKEN VERTELT...

“WERKEN ALS BAKKERSKNECHT BIJ ARIE HEEK”

Wil Fokken (geboren te Eemnes in 1935) is in 1949-1950 zo’n anderhalf à twee jaar bakkersknecht geweest bij Arie Heek. Wil haalde de volgende herinneringen op:

Na de lagere school heb ik eerst een tijdje bij Van den Brink & Campman in Laren gewerkt. Daarna kon ik in 1949 een baantje krijgen bij bakker Arie Heek. Daarvoor moest ik elke dag vroeg op: zo rond half zes maar soms mocht ik later komen. Om te beginnen moest ik olie uit de tank pompen voor de oven. Dat moest daarna ook nog drie kwartier egaliseren.

Als dat klaar was, ging ik helpen bij het bakken. Ik mocht zelf ook koekjes bakken.

Na het bakken begon het rondbrengen. Soms mocht ik taartjes rondbrengen in een veel te grote kist. Ik was zelf maar een klein mannetje. Arie Heek zei dan tegen me: “Je mag van mijn part vallen, als je er maar voor zorgt dat die kist recht blijft”.

Ik had ook een speciale wijk om het brood te bezorgen bij de klanten. Ik deed de Laarderweg met zijstraten zoals de Molenweg en de Streefoordlaan.

Fedde Veldmans, die later naar Eelde is gegaan, deed de Wakkerendijk of Laren en Blaricum. Hij wisselde af met Arie Heek zelf.

Willem Mathlener deed de Meentweg. Willem droeg een bril, liep een beetje mank en hij had een grote neus. Daarom werd hij wel “De Neus” genoemd.

Heek reed ook wel met zo’n oud Opeltje.

Waar ik nu woon op Laarderweg 35, woonde vroeger Scherpenzeel. Eens reed ik daar de dam op met mijn transportfiets (gewone fiets met een grote mand erop). Ik moest daar roggebrood afleveren. Toen ik terugreed naar de straat, kon ik de transportfiets niet meer recht krijgen en daar reed ik hop de sloot in! Dat was pech en Heek kon weer opnieuw brood gaan bakken. Ja, ik was maar een klein

mannetje en kon de zaak niet altijd onder controle houden.

Het was vaak ook moeilijk om voor die transportfiets een goede plek te vinden om hem neer te zetten. Eens ging ik brood brengen bij de familie ‘t Jong op Laarderweg 16. Dat was nog maar het begin van mijn wijk. Toen ik terugkwam, zag ik mijn transportfiets niet meer! Ik had hem toch langs de weg gezet. Maar toen ik even goed rond keek, zag ik het draaiende wiel van de fiets, die op zijn kop in de sloot lag. Ook nu moest Arie Heek weer opnieuw bakken en vrijwel de hele voorraad.

Een andere keer moest ik uit gaan venten in Blaricum en Laren. Maar toen verdwaalde ik nadat ik geprobeerd had via het eind van de Meentweg naar Blaricum te komen. Toen de avond begon, maakte ik al plannen om onder mijn mand te gaan slapen. Uiteindelijk heb ik de terugweg toch gevonden. De politie in Laren en Blaricum was al naar me aan het zoeken!

Na dit voorval mocht ik daar niet meer uitventen. Toen moest Bertus van den Brink die wijk doen. Bertus was eerst knecht bij Jan de Bruijn, die toen een garage had op Wakkerendijk 2 (voorheen bakkerij Luijf). In augustus 1949 brak er in die garage na een steekvlam brand uit. Ten gevolge daarvan liep Bertus zware verwondingen aan zijn gezicht op. Na dit ongeluk werd hij knecht bij Heek. Maar er waren nog al wat klanten, die het door die verwondingen niet zagen zitten dat hij bij hen aan de deur kwam. Arie Heek regelde toen dat Bertus met de auto naar die klanten reed terwijl Willemse uit Baarn, de schoonvader van Arie Heek, dan het brood bij de klanten bracht.

V.l.n.r. Bep van Zuilen en Wil Fokken op de Wakkerendijk. Foto ca. 1949.

Willemse hielp ook wel als het druk was, met Sinterklaas bijvoorbeeld. Ik herinner me dat ik dan met hem mee ging om speculaaspoppen bij wat klantjes in Baarn te brengen. Speculaas van Heek was goed, hoor!

Als het brood was uitgevent, moest ik vaak nog helpen met opruimen en schoonmaken, bijvoorbeeld de troggen schoonmaken. Vaak was ik pas aan het eind van de middag klaar. Uiterlijk 's avonds om zeven uur. Lange dagen, hoor!

Na bijna twee jaar ben ik weggegaan bij Heek. Moeder wilde dat ik banketbakker zou worden en daarom wilde ze dat ik naar Van Breemen in Laren ging. Dat is echter geen succes geworden en daarmee was mijn bakkerscarrière afgelopen.

Dit was de kleurrijke geschiedenis van de bakkerij op Wakkerendijk 3. Verschillende mensen hebben me geholpen bij het realiseren van dit artikel. Ik bedank Fijtje Heek, Wil Fokken, Co van Hamersveld, Jan Heek uit De Rijp, Bas Groenendijk, Henk Hoogland en Wim van Hamersveld. Voor aanvullingen en correcties sta ik altijd open.

Henk van Hees
tel. 035 – 5389849
e-mail: info@kleinwee.demon.nl

BAKKERIJ MEENTWEG 113

HENK VAN HEES

Van oudsher waren de meeste bakkerijen in Eemnes-Binnen in de omgeving van het Dikke Torentje te vinden. Ook het einde van de Wakkerendijk kende bakkerijen.

In Eemnes-Buiten stonden de bakkerijen aan het begin van de Wakkerendijk, in de Kerkstraat en rond de haven.

Het is dus heel opvallend dat er in de 18^e eeuw ook een bakkerij te vinden was in het Ebbe Swaantjes Erf ofwel op het tegenwoordige adres Meentweg 113. Dit was aan het einde van de Meentweg. Daar waren van oudsher ook altijd enkele kroegen. Dit zou te maken hebben gehad met het feit dat er een doorgaand pad liep over de Zomerdijk door de polder en via het einde van de Meentweg naar Blaricum en Huizen. In ieder geval was er in het eerste kwart van de 18^e eeuw een bakker aan het eind van de Meentweg.

BAKKER PETER ARISSE ROMIJN (VAN 1699 TOT 1729)

Peter zou rond 1677 geboren zijn in Blaricum. Hij was een zoon van Aris Pietersz Molenaar, veerschipper te Huizen (geboren te Nieuwveen) en Aeltje Jans Dirksz uit Huizen. Zijn ouders trouwden in Huizen op 26 januari 1676.

De vader van Peter moet voor 1684 overleden zijn want in dat jaar hertrouwde zijn moeder met Willem Hendricksz Heek uit Eemnes. Er volgde voor Peter en zijn moeder een verhuizing naar Eemnes, waar hij verder opgroeide in het gezin van Willem Heek.

In december 1699 trouwde Peter in Eemnes met Geertje Sijmons, dochter van Sijmen en Marretje Cornelisdr. Was de vader van Geertje misschien dezelfde als Seijmen Jansz, die vermeld staat op de inwonerslijst van Eemnes-Buiten uit 1674? In die lijst staat verder dat Seijmen "een backer" was en dat hij een huis bewoonde met zijn vrouw en "2 meijjes". Zou Peter Arisse Romijn het bakkersbedrijf van hem overgenomen hebben?

Het ligt voor de hand dat Peter na zijn huwelijk in 1699 in het Ebbe Swaantjes Erf is gaan wonen en daar gestart is als bakker. In 1702 woonde hij in ieder geval

Het pand Meentweg 113. Foto circa 2000. Hier was van ca. 1699 tot 1729 de bakkerij van Peter Arisse Romijn.

al daar want hij wordt dan vermeld op de overstromingslijst.

Zijn vrouw Geertje Sijmons moet voor 1711 overleden zijn want in dat jaar hertrouwt Peter met Bietje Martense Boor, dochter van Marten Stevense Boor. Ze kregen in ieder geval drie kinderen.

Peter is overleden te Eemnes-Buiten op 2 juli 1729. Op 28 augustus van dat jaar vindt een boedelscheiding plaats, waarbij de bakkerij omschreven wordt.

Het is niet duidelijk wanneer deze bakkerij is beëindigd. De weduwe Bietje Martense Boor bleef in ieder geval in het Ebbe Swaantjes Erf wonen met haar kinderen Aris en Aaltje. Bietje is overleden in 1754.

Van 1727 tot 1739 was er voor dit pand een tapvergunning. Of broodverkoop en drankverkoop hier samengingen, blijft een grote vraag. Een uitdaging om dit nog eens verder uit te zoeken!

Vrijwilliger in Beeld

INTERVIEW MET LIESBETH LEMCKERT

PETER SPRINGER

In de Werkgroep Interviews hebben wij afgesproken om in het kader van "Vrijwilliger in Beeld" ook onze bestuursleden te gaan interviewen.

Ik had de eer en het genoegen om onze voorzitter te mogen interviewen.

Hoewel velen Liesbeth al kennen, weten zij waarschijnlijk niet wat zij in haar leven allemaal heeft gedaan. Voorafgaande aan ons gesprek stuurde zij mij een CV en als we die een beetje uitwerken kan er al bijna een heel blaadje mee worden gevuld. Ik zal mij dus maar beperken tot wat samenvattingen.

HET LEVEN VAN LIESBETH IN EEN NOTENDOP

Liesbeth werd geboren op 21 november 1946 in Den Haag waar zij in 1965 haar MMS- opleiding afrondde. In de tussentijd had zij ook enige tijd met haar ouders in Canada gewoond. Het land heeft haar hele leven een warm plekje bij haar gehouden en zij komt daar nog regelmatig terug.

Na haar opleiding is zij in de verpleging gaan werken. Haar opleiding deed ze eerst in Den Haag en daarna in Purmerend, waar zij een kraamaantekening haalde. Vervolgens ging ze, jawel, weer naar Canada waar zij nog wat aantekeningen behaalde. Haar reisdrift was daarna nog niet bekoeld want ze werkte onder andere nog in de Filipijnen, Liberia en veel later nog in Suriname.

Haar werkzaamheden hadden zich ondertussen verplaatst van uitvoerend naar leidinggevend/organiserend en van dat laatste hebben wij nu nog profijt.

In 1980 kwam Liesbeth in Eemnes wonen en ze ging werken bij de voormalige Kruisvereniging BEL. Ze woont hier nog steeds met veel plezier. Later ging ze op de Veluwe werken en daarna kwam haar naam weer ter sprake voor een uitzending naar Suriname waar zij de Thuiszorg op poten heeft gezet. De laatste jaren van haar carrière werkte zij bij Thuiszorg Gooi en Vechtstreek.

Naast haar werk was zij ook reserve-moeder voor 4 kinderen die regelmatig bij haar in huis waren. Inmiddels is ze oma geworden en geniet van de kleinkinderen.

Na 2007 heeft zij haar werkzame leven afgesloten en ze heeft zich nog meer op het vrijwilligerswerk gestort.

Ook hier weer een kleine opsomming:

Broodje Gezond, Prot.Gem. Laren Eemnes – Kerkenraad, Zorgcoördinator Vakantieweken, WMO-raad, Taalcafé en nog vele andere activiteiten. En nu de Historische Kring.

HOE BEN JE BIJ DE HISTORISCHE KRING EEMNES BETROKKEN GERAAKT?

Dat is wel een apart verhaal. Ze zochten naar een nieuwe voorzitter na het overlijden van Chris Houwer en toen viel mijn naam en hebben ze mij benaderd. Ik heb daar ja op gezegd en zo is het gekomen. Ik was daarvoor niet eens lid maar heb de schade daarna behoorlijk ingehaald.

WAAROM RAAD JE ANDEREN AAN OM ZICH IN TE ZETTEN VOOR DE HISTORISCHE KRING?

Het is een ontzettend leuke groep vrijwilligers die enthousiast met allerlei activiteiten bezig zijn. Er zijn vrijwilligers die zich verdiepen in de historie van Eemnes. Maar ook voor mensen met minder historische belangstelling hebben we van alles te doen; we kunnen nog meer kennis en inzet gebruiken o.m. op het gebied van automatisering, voorbereiden en opbouwen van tentoonstellingen en bemensing van de torens bij het toren beklimmen.

GEZOCHT:

INFORMATIE OVER “KOUWE BAKKERS” IN EEMNES

In onze serie over de Eemnesser bakkers komt binnenkort ook een artikel over de zogenaamde “Kouwe Bakkers” in Eemnes. Daarmee bedoelen we mannen, die brood uitventten in Eemnes maar die dat brood niet zelf hadden gebakken.

We willen graag weten wie deze “kouwe bakkers” waren, waar ze hun brood vandaan hadden en in welke periode ze in Eemnes ventten. Alle verhalen rond deze bakkers zijn welkom. Ook zijn we nog op zoek naar foto's van deze “kouwe bakkers”.

Iedereen, die ons kan helpen, al is het maar met een paar namen, kan contact opnemen met:

Henk van Hees,
tel. 035 – 5389849
e-mail: info@kleinwee.demon.nl

Afscheidsalbum voor burgemeester Rutgers van Rozenburg

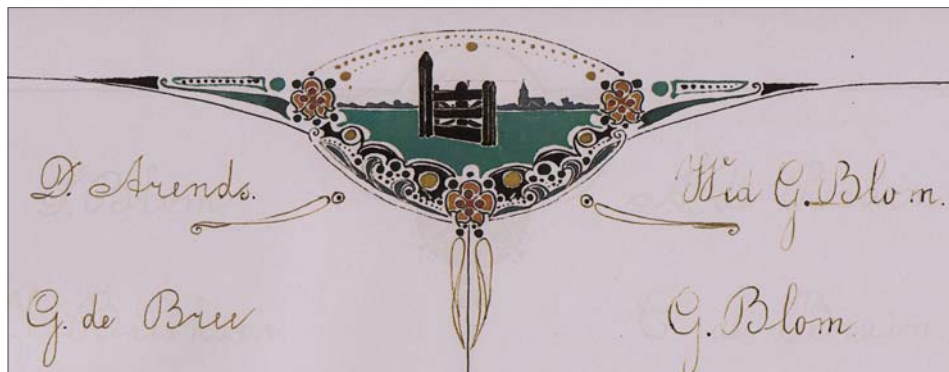
KUNSTWERK VAN GRETHA PIECK UIT 1916

De titelpagina van het afscheidsalbum, met wapen en motto van de familie Rutgers van Rozenburg 'Charitate et Industria', vrij vertaald 'Zorg en werk' (coll. familie Rutgers van Rozenburg).

Uitsnede van één van de pagina's van het afscheidsalbum.

In januari 2017 hadden enkele bestuursleden van HKE de gelegenheid om een afscheidsalbum uit het bezit van burgemeester Jhr. Louis Rutgers van Rozenburg (1877-1966) te bekijken. Het bleek om een fraai kunstwerk te gaan dat was gemaakt door de kunstenares Gretha Pieck ter gelegenheid van het afscheid van Rutgers van Rozenburg als voorzitter van het Waterschap Eemnes. Het werd indertijd aangeboden uit naam van het waterschap en de burgerij van Eemnes.

Alle 25 pagina's van geschept papier met watermerk (34x23 cm liggend) zijn kunstig in Jugendstil geïllustreerd. Er zijn elf geheel verschillende randversieringen, met elk een Eemnesser element, die tweemaal worden gebruikt op 22 pagina's met namen. Zie een complete randversiering en enkele fragmenten die hier zijn afgebeeld. Het boek is ingebonden en beschermd door een doos.

Op pagina 4 staan de namen van bestuursleden en oud-bestuursleden van het Waterschap Eemnes. Het gaat om J. van 't Klooster, J. van Woudenberg, H. van Wegen, J. Rigter, B. Meijer, B. Blom, J. Kwakernaak, W. Eek, W. Hagen, J. Makker, A. van Stoutenburg, M.J. Seldenrijk en P. van 't Klooster.¹ Zo niet alle, dan toch staan er de meeste namen van de Eemnesser gezinshoofden in, in alfabetische volgorde van D. Arends tot en met G. van der Zwaan.

Uitsnede van één van de pagina's van het afscheidsalbum.

Hoewel er aanvankelijk sprake was van eventuele schenking aan de HKE, is na discussie over het unieke karakter van het boek – een kunstwerk – door de familie Rutgers van Rozenburg besloten het in het familiearchief Rutgers van Rozenburg onder te brengen. Zelf heb ik met toestemming goede kleurenkopieën gemaakt van de pagina's met de namen en de meeste versieringen. Het bestuur van de HKE mag te allen tijde het boek lenen voor een tentoonstelling.

In 2016 besteedden we in dit blad aandacht aan Louis Rutgers van Rozenburg in verband met de herdenking van de Zuiderzeevloed van 1916 (HKE 2016-2). Burgemeester was hij vanaf mei 1907 tot en met 31 december 1935. Zijn optreden bij deze watersnood heeft in Eemnes erger doen voorkomen en dat heeft veel indruk gemaakt. Hij was medio 1907 ook benoemd als voorzitter van het Waterschap Eemnes, nadat zijn zwager en voorganger in beide functies, Jhr. C. Roëll, plotseling was overleden.²

Naar aanleiding van het onderzoek door de provincie naar de oorzaak van de doorbraken in Eemnes in januari 1916 was er kritiek geuit op de staat van onderhoud. In de bestuursvergadering van 30 mei 1916, naar aanleiding van periodiek aftreden, bedankt Rutgers van Rozenburg voor een volgende termijn en stelt zich niet kandidaat, ondanks aandringen van enkele bestuursleden.³ In het verslag staat: 'Spreker zegt noode tot dit besluit te zijn gekomen, aangezien er altijd tusschen hem en de leden (...) een aangename verstandhouding heeft bestaan. Het eenigste, maar voor spreker toch zeer groot bezwaar, is (...) het gemis aan deskundige voorlichting en leiding bij uit te voeren waterwerken en waartoe het waterschapsbestuur in de voorziening daarvan nimmer heeft kunnen besluiten. Ook noemt spreker de steeds meerdere en ingewikkelder wordende werkzaamheden en be-

Voorbeeld van een randversiering met prominent middendeel van onder tot boven.

moeiingen, waarmee hij als burgemeester wordt belast, een groot bezwaar voor de behoorlijke vervulling van de betrekking van voorzitter van het waterschap.' Men zou hieruit kunnen lezen dat hij niet langer de verantwoordelijkheid wilde nemen. Staat hier ook niet een subtiel verwijt naar leden van het bestuur die niet konden besluiten tot 'deskundige voorlichting'? Heeft de doorbraak zijn besluit bespoedigd? We moeten ons ook realiseren dat dit speelde midden in de Eerste Wereldoorlog, die zich in economische zin, met de sociale gevolgen, deed voelen: ontwrichting door mobilisatie, voedselschaarste, vluchtelingen en dergelijke.

Louis Rutgers van Rozenburg zou nog jaren een zeer geliefde burgemeester zijn, die dicht bij de mensen stond en oog had voor hun noden indachtig het familiemotto. De waardering bleek echter al in 1916 met dat fraaie boek. Tijd om daar eens op in te gaan. Aangenomen mag worden dat dit album in de tweede helft van 1916 is vervaardigd en overhandigd.

Uitsnede van één van de pagina's van het afscheidsalbum.

De begaafde familie Pieck-Binnendijk

Wie was Gretha Pieck? Men denkt al gauw bij de naam Pieck ook aan de tekenaar Anton Pieck. Welnu, ze is familie en telg uit deze grafisch begaafde familie. Margaretha (Gretha) Pieck was geboren in Amsterdam op 16 augustus 1898 als jongste dochter van Antonie Franciscus Pieck (1865-1925), hoofdonderwijzer, schrijver en amateurschilder, en Elisabeth Maria Margaretha Binnendijk (1865-1946), onderwijzeres. Vóór Gretha kregen zij drie dochters: Maria Adriana (1891-1948), die een begaafd lerares te Utrecht werd, Adriana (Adri) Jacoba (1894-1982), die kunstschilderes werd, en Elisabeth (Betty) Maria Margaretha (1896-1967), die een dichterlijke aanleg had. De zusters waren volle nichten van de bekende grafisch kunstenaars Anton en zijn iets minder bekende tweelingbroer Henri Pieck (Den Helder 1895). Aanvankelijk woonde het gezin in Den Haag en later in Amsterdam waar Antonie hoofdonderwijzer werd. Hij schreef in de loop van de tijd een twintigtal boeken, vooral voor kinderen. In 1905 verhuisde het gezin naar Bussum op aanraden van Adri, die onder de indruk van het Gooi was geraakt tijdens een schoolreisje. Antonie werd forens.

Omdat de ouders het schoolonderwijs in Bussum ongeschikt achtten en ze beide bevoegd waren, heeft vooral de moeder haar kinderen in Bussum thuis onderwezen. Dat gebeurde volgens het reguliere lesrooster, maar met veel aandacht voor de natuur, tekenen, wandelen in de natuur en verhalen schrijven. Hun vader onderwees hen in tekenen en stimuleerde hen daarin. Adri en Gretha toonden daarin talent. Betty ontwikkelde zich in poëzie. De diepe christelijk-humanistische instelling van de ouders – Elisabeth Binnendijk was uit een oude remonstrantse fa-

milie – heeft ook zeker een stempel gedrukt op de kinderen. Door hun vader werden Adri en Gretha in contact gebracht met de Larense landschapschilder W.A. Knip. In 1909 ging Adri naar de Rijksacademie voor Beeldende Kunst in Amsterdam. Zij was ook lid geworden van de Vereeniging “Sint Lucas” aldaar. Adri werd een bekend grafisch kunstenaar die tekende, schilderde en aquarelleerde. Haar voorliefde lag bij de natuur en dieren. Iemand typeerde haar als volgt: ‘Zij schilderde de natuur zoals God die geschapen heeft, niet wat wij mensen ervan gemaakt hebben.’⁴

Gretha Pieck, in de knop gebroken

Gretha ontwikkelde zich vooral in de richting van pentekenen, graveren en etsen. Haar vader heeft toen Toon de Jong, eveneens in Laren, gevraagd om haar verder te onderwijzen in die kunst. Ze had van 1916 tot 1919 les van hem. Hij schreef over haar: ‘Ik zie haar nog bij mij binnenkomen in mijn werkplaats, heel stil, schuchter, met haar schat, haar werk, als een prinsesje dat het schone deel des levens in zich had.’⁵ In haar werk is duidelijk zijn invloed te zien.

De zussen trokken erg veel met elkaar op, maar niet alleen zij. Het gezin bleef bij elkaar, ook toen het verhuisde naar Hollandsche Rading in 1919. Betty bleef er en zorgde voor het huishouden. Of Maria er gebleven is, is niet duidelijk. Zij leefden in een eigen wereld, met respect voor de schepping en het leven. Een buurmeisje zou eens opgemerkt hebben: ‘Mijn wereldvreemdheid is bepaald niet verminderd door de omgang met dit geheel op en in zichzelf levende gelukkige gezin.’⁶

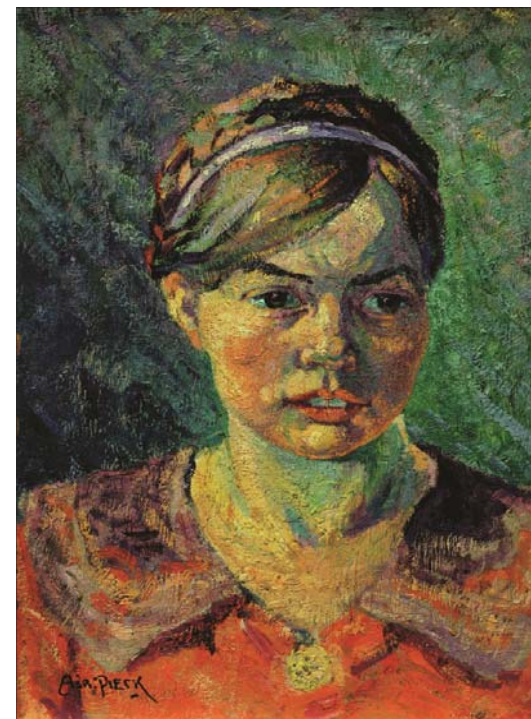
Neef Anton Pieck herinnerde zich Gretha als volgt: ‘Greetje herinner ik mij als een wat teruggetrokken teer type. Ze is helaas veel te jong overleden in een griepperiode. Haar werk was héél verfijnd en zéér veelbelovend.’⁷ Volgens anderen was ze een zeer goede observator en in staat om met een paar pennenstreken personages karikaturaal uit te beelden. Gretha overleed op 31 maart 1920 aan de Spaanse griep, kort voor haar eerste expositie bij “Sint Lucas”. Na haar overlijden werd bij Redingius in Hilversum een herdenkingstentoonstelling gehouden. ‘Ik ween om de bloemen in den knop gebroken’, zo haalde C.A. Schilp de dichter Kloos aan, toen hij in 1941 een tentoonstelling met werk van Adri en Gretha in-

leidde. Hij zei verder: ‘Haar liefde voor het leven moet een vol-groeid sentiment zijn geweest, anders had veel van dit werk niet die grote rijpheid, vastheid en vorm, stelligheid in stofweergeving en ruimtesuggestie, een distinctie ook tot in de kleinste finesses kunnen bezitten.’⁸

Gretha vestigde al enige aandacht op zich voordat ze overleed. Ze had al enkele exposities, onder andere samen met haar zus aan huis in Bussum en samen met haar neef Anton in Berg en Dal in 1918. In 1919 kreeg ze de vijfde prijs met haar inzending voor een nieuw vig-net voor de Nederlandsche Vereeniging voor Dierenbescherming. Werk van haar is onder andere te vinden in Museum Boijmans van Beuningen, Teijlers Museum en het Noord-Hollands Archief, maar ook in Museum Singer Laren. Omdat Adri en Gretha samen tentoonstelden, werd hun werk vergeleken. Gretha werd daarbij als een groter talent beoordeeld dan Adri. Adri werkte vooral met pastel, lijkt het. Gretha koos haar eigen weg voor grafische technieken. Adri heeft veel van haar jongste, timide zuster gehouden, want zij heeft zich nooit jaloers getoond over die voor haar nadelige beoordeling. Zij had een diep respect voor het werk van haar zuster.⁹

Adri en Gretha worden vaak in één adem genoemd. Dat komt in de eerste plaats door het jong overlijden van Gretha, maar ook omdat na het overlijden van Adri op haar uitdrukkelijk verzoek in 1989 een stichting is opgericht die de Gretha en Adri Pieckprijs uitreikt aan jonge kunstenaars.

Adri Pieck, 'Portret van Greetje Pieck', 1919
(Collectie Hilversum, Gemeente Hilversum).

Verantwoording

Met dank aan Anna van Lienden, conservator van Museum Singer Laren, voor ondersteuning met kunsthistorische informatie.

Literatuur

- E. Depenbrock (red.), *Het leven en werken van Gretha en Adri Pieck*, Weesp 1983.
N. Verhagen en M. van der Heide, 'Bezield door persoonlijk gevoel: Gretha en Adri Pieck', in: *Bussums Historische Tijdschrift*, 33 (2017) 3, p. 20-22.

Noten

1. Deze lijst bestaat uit Eemnesser bestuursleden (heemraden), incl. hoofdingelanden. Niet genoemd zijn die van buiten Eemnes. W. Eek lijkt J. Eek te moeten zijn volgens overzichten van bestuursleden. W. Hagen, M.J. Seldenrijk en P. van 't Klooster hebben we niet in de bestuurslijsten van 1916 aangetroffen. In het boek werd Kwaakkernaak en Selderijk geschreven, wat we hier hebben gecorrigeerd.
2. De Gooi- en Eemlander 30-3-1907; Algemeen Handelsblad, 18-05-1907.
3. Gelders Archief, Arnhem: Archief Waterschap Eemnes, inv. 1943-3, Agenda en notulen, 21 okt. 1909-5 dec. 1922.
4. Depenbrock, p. 6.
5. Depenbrock, p. 26.
6. Verhagen e.a., p. 20.
7. Depenbrock, p. 33.
8. Depenbrock, p. 37.
9. Depenbrock, p. 26.

Gedurende de tentoonstelling Eemnes en de Eerste Wereldoorlog zal het afscheidsalbum van Jhr. Louis Rutgers van Rozenburg te zien zijn in een vitrine. Daarbij zal een kopie liggen om in te bladeren zodat Eemnessers hun familie terug kunnen vinden.

Geschiedenis van het pand Wakkerendijk 226

EVERT VAN ANDEL

Inleiding

De dominees die sinds 1567 in Eemnes Binnendijk woonden, zijn opgenomen in de Dominografie van de Hervormde Gemeente van Eemnes-Binnen. In die vroegere tijd vond ik ze als 'predikant' wonend in de 'pastory'. Dat wil nog niet zeggen dat die pastorie die daar genoemd werd ook altijd op het perceel stond waar de pastorie staat die ons nu bekend is (Wakkerendijk 226). Op die vraag moet dit onderzoek ook antwoord geven.

Vanaf 1832, de invoering van het Kadaster, werd de ligging nauwkeurig genoteerd. Daarvóór hield de gemeente Eemnes vanaf 1815 een eigen register van eigendomsovergangen bij. Daarin komt de pastorie echter niet voor. Vóór 1812 was Eemnes Binnendijk een zelfstandige gemeente met een eigen administratie en wetgeving. Doel van dit onderzoek was op zoek te gaan naar de bewoners en

naar het bouwjaar van het pand. Maar ook wat er nog is te achterhalen over de bouw- en verbouw van het pand in de achterliggende jaren.

Pastorie Binnendijk rond 1905 - 1910.

ARCHIEFONDERZOEK NAAR PAPIEREN BRONNEN

AKTEN VAN OVERDRACHT

Ik heb bij mijn onderzoek naar dit pand gebruik gemaakt van verschillende papieren bronnen. Allereerst bestudeerde ik de akten van overdracht van panden, boerderijen en landerijen en ook de testamenten, die over de periode van 1665 tot 1798 bewaard zijn in het archief van Eemnes Binnendijk. In de honderden akten van overdracht wordt telkens de eigenaar genoemd met het erf, waarin het te verkopen of te verhuren object zich bevond. Ook stond daarin wie de eigenaars waren van aangrenzende panden en landerijen.

Het huidige pand Wakkerendijk 226 werd voor een deel gebouwd in het Marrij Bots Erf en voor een deel in het Mollen Erf. Ten zuiden daarvan lagen het Reijer Gijsberts Erf en het Tijs Albertsen Erf. Ten noorden bevonden zich het Theunis Jacobsen Erf en het Kercken Erf. Bij overdrachten in de laatstgenoemde vier erven heb ik onderzocht wie de burens waren. Natuurlijk werd daar vaak de pastorie genoemd. Ook heb ik de overdrachten in het Marrij Bots Erf en het Mollen Erf onderzocht. Zo heb ik gevonden dat de oudste vermelding van de pastorie van Eemnes Binnendijk bij deze overdrachten dateert van 1721. Daarin schrijft men onder meer:

“Arien Arise Kleijn ver-
koopt op 25 februari huijsin-
ge in Theunis Jacobsen erf
aan Hendrik Aartse van Snel-
lenberg; ten oosten de Ge-
mene weg, ten zuiden de
Pastory, ten noorden Elbert
Meeuwisse en Harmen Pen.”

UITZETTINGEN

Op de tweede plaats onder-
zocht ik “Uitzettingen of
Omslagen” van Eemnes Bin-
nendijk over de periode van
1750 tot 1805. Daarin werd
een vorm van belasting ge-

Twee fragmenten uit een kopie van een akte uit 1687. In het eerste fragment, de vertegenwoordigers van Binnendijk en de Staten van Utrecht. Het tweede fragment toont de vrijstelling van heffingen voor het “Schoonhuys”, “Pastorij” en “Toorn”.

Drie fragmenten van een akte uit 1721 waaruit blijkt dat de pastorie in het Marrij Borts erf stond.

noteerd, die door de burgers moest worden betaald aan de Staten van Utrecht. Elk gezinshoofd betaalde voor het ge-
maal, zegel, logies-
geld, geslacht, boter,
zout, zeep, turf, kof-
fie en thee. Jaarlijks
werd voor deze be-
lastingen een lijst
aangelegd. Alle ge-
zinshoofden werden
daarop vermeld met
naam en beroep en
aanslag. De gezins-
hoofden werden ge-
noemd in de volgor-
de waarop ze langs
de Wakkerendijk
woonden vanaf de grens tussen Eemnes en Baarn tot de grens van Eemnes Binnendijk en Eemnes Buitendijk. Op die lijst stonden ook “daghuurders”, die soms met meerdere gezinnen in één pand woonden. Elk jaar werd ook de dominee op deze lijsten genoemd.

ANDERE ARCHIEFSTUKKEN

Op de derde plaats onderzocht ik andere archiefstukken betreffende Eemnes Binnendijk. Zo vond ik dat de aanwezigheid van een pastorie in Binnendijk op 13 februari 1687 werd bevestigd in een overeenkomst met de Staten van Utrecht. Daarin blijkt dat Binnendijk al jaren niet aan zijn belastingafdrachten aan de Staten van Utrecht kon voldoen. Er werd toen overeengekomen dat Binnendijk, die tekorten vanaf 1680, door middel van extra heffingen aan alle “opgezetenen” (inwoners) zou invorderen via alle omslagen, overdrachten, dorps- en polderlasten en bouwwerkzaamheden. Onder-

houd en reparaties aan Schoolhuis, Pastorie en Toren werden daarvan vrijgesteld. In totaal bedroegen deze heffingen jaarlijks 678 gulden, inclusief 5% aan rente, te voldoen tot het tekort was voldaan.

KADASTER

Op de vierde plaats deed ik onderzoek in het Kadaster. Daarin vond ik alle overdrachten vanaf 1832 tot heden.

CONCLUSIE

De oudste vermelding van een pastorie in Eemnes Binnendijk, die ik gevonden heb, dateert van 13 februari 1687. De oudste vermelding van de pastorie van Eemnes Binnendijk op het huidige adres Wakkerendijk 226 dateert van 1721. Dit betreft een vermelding in een akte van overdracht.

EIGENAREN EN BEWONERS

Eigenaar van de pastorie was vanaf de reformatie, eind 16^e eeuw, de Hervormde Gemeente van Eemnes-Binnen die een pand aan de dominees beschikbaar stelde. Daarvoor was het de Katholieke Parochie die vanaf circa 1450 tot aan de reformatie een pand aan hun pastoors ter bewoning aanbood. Na de reformatie, vanaf 1605 tot 1651, deelden de Hervormde Gemeenten van Eemnes Binnen- en Buitendijk de dominees. In het midden van de 17^e eeuw was echter het aantal lidmaten van beide kerken zo toegenomen dat een eigen predikant werd aangesteld. Opgemerkt zij nog dat de kerkelijke grens in het zuiden van Eemnes Binnendijk al van oudsher lag ter hoogte van de latere buitenplaatsen Drakenburg en Groeneveld, en via het tolhuis bij Greenfields verder liep via Zandvoort (bij Baarn) richting Eembrugge. Blijkbaar was deze verzelfstandiging niet alleen aanleiding voor een herinrichting van de Pieterskerk maar ook voor de pastorie.

PREDIKANTEN ALS BEWONERS VAN DE VOORMALIGE PASTORIE

De predikanten van de Hervormde Gemeente Eemnes-Binnen woonden met hun familie in het pand tot november 1956. Daarna was er een nieuwe kleinere pastorie beschikbaar die in 1956 gebouwd werd in de tuin van de pastorie (Marrij Borts

erf) op Wakkerendijk 226A. De voormalige pastorie was tot 1956 in functie en is, na enige tijd als verzorgingstehuis te hebben dienstgedaan, daarna als woonhuis in gebruik.

In de hierna vermelde lijst predikanten vanaf 1605 zien we welke predikanten er sinds 1721 met hun familie in de pastorie woonden. Over de perioden daarvoor is niet met zekerheid vast te stellen dat dit ook de woning in het Marrij Borts Erf betrof. Na het overlijden van de hulppredikant in 1953 bleef zijn vrouw C.N.Klomp-Altena tot 20 november 1956 in de pastorie wonen. Daarna verhuisde ze naar Zetten.

Voor Eemnes Binnen- en Buitendijk van 1605 tot 1651.	1838-1840 Johannes Jacobus Prins
1605-1606 Hendrik Martensz. van der Pol	1841-1843 Johannes Jacobus van Oosterzee
1607-1615 Cornelis Egbertsz Ebben	1843-1851 Barend ter Haar Romeny
1615-1623 Joannes Brouwerus	1851-1856 Pieter van Limmik
1623-1624 Otto Cornelis Swanenburg	1857-1861 Gerrit van Gorkom
1624-1641 Anthonius Hornhovius	1861-1866 Johannes Abraham Gerth van Wijk
1642-1650 Johannes Flaman	1867-1870 Gerrit Jacobus van der Flier.
Voor Eemnes Binnendijk van 1651-1958	1871-1874 Jacobus Kool
1651-1661 Johannes Jacobi Hanefeldius	1876-1880 Eduard Victor Joseph Japchen
1662-1669 Splinterus van Pothuizen	1882-1885 Johannes Jeles van Noort
1669-1682 Simon van Houten	1886-1888 Pieter Coenraad Koster
1682-1706 Antonius van der Burgt	1888-1892 Samuel Verhoeff
1706-1741 Petrus Cotius	1893-1898 Johannes Beijer
1741-1751 Bernardus van Spijk	1899-1906 Jan Anthony de Vlieger
1752-1764 Wilhelmus van Gent	1906-1931 Hieltje Hans Ynzonides
1765-1768 Petrus Kaas	1932-1935 Pieter Kuijman
1769-1802 Dirk Liedermooy	1940-1945 Willem Reinier Ambrosius
1803-1807 Egbertus Begemann	1946-1948 Teunis Antoni Vonk Noordergraaf.
1808-1809 Willem Nicolaas Munting	1949-1950 J.H.F Remme (Hulppredikant)
1809-1817 Jan Gerrit Huibert ten Dall	1950-1953 Johannes E. Klomp.
1818-1830 Jean Jacques Rambonnet	
1830-1833 Bernard ter Haar	
1833-1838 Coenraad Lodewijk Jungius	

Van oudsher was de pastorie eigendom van de Nederduitse Hervormde Gemeente van Eemnes Binnendijk. In het Kadaster werd dit vermeld als: Kerk van de Hervormde Gemeente Eemnes Binnendijk. Deze naam werd in 1924 gewijzigd in: de Nederduits Hervormde Gemeente Eemnes Binnen.

Het geheel omvatte in 1832 op sectie F 152 (Mollen Erf) een boomgaard ter grootte van 6,30 are, en op sectie F 153 (Marrij Borts Erf) een tuin waarin de Pastorie gelegen, ter grootte van 28,10 are. Beide waren onbelast; de Hervormde Gemeente betaalde voor de grond, waarop de pastorie stond, geen belastingen.

EIGENAREN EN BEWONERS VANAF 1957

1957.

In juni 1957 werd de voormalige pastorie op sectie F 152, nu tuin genoemd, en sectie F 153 nu huis, schuren en erf genoemd verkocht aan Gerardus Marinus Brevoord en zijn vrouw Christina Maria de Groot. Zij woonden daarvoor op Laarderweg 122.

Vanaf 1959 vielen beide erven weer onder de belastingwetgeving. In 1964 werden beide erven verenigd en werden de sectienummers gewijzigd in F 1040 ter grootte van 19,70 are. Het echtpaar Brevoord woonde met hun drie getrouwde kinderen in de voormalige pastorie.

Zoon R. Brevoord kocht in juli 1961 het huis op Wakkerendijk 222/224 en vestigde zich daar.

Zoon G. Brevoord verhuisde in augustus 1967 naar Meentweg 123. Daarna woonden vanaf 1961 Brevoord en zijn vrouw tot augustus 1965 in het ruime pand, maar vaak ook in twee tot zomerhuisjes verbouwde schuren. Zij grossierden in Amsterdam en later ook in Eemnes aan de Laarderweg in potten, pannen, emailen en zinken artikelen. Ook verhandelden zij plateel en porselein van Potterie De Driehoek in Huizen.

Vanaf 1958 werden er in de voormalige pastorie enige tijd verlofgangers ondergebracht. Onder andere de familie Bavinck met kleine kinderen; zij zochten als bewoners van Wakkerendijk 226 in maart 1960 een meisje voor hulp in de ochtenduren. Vanaf 1964 verhuurde de familie Brevoord de voormalige pastorie aan militairen die op de Vliegbasis Soesterberg werkten. In 1965 werden kamers verhuurd aan bejaarden van buiten Eemnes.

1966

Willempje Roos, weduwe van Alexander Marie Gerhardus Stef, wonend in Blaricum kocht het pand in 1966. Het geheel werd in dat jaar omschreven als huis, magazijn en zomerhuis ter grootte van 19,70 are. De verhuur van kamers aan bejaarden ging in die periode door. Het pand werd toen ook bejaardentehuis "De Schooldam" genoemd. In juli 1968 vroeg het Bejaardenhuis "De Schooldam" Wakkerendijk 226 een huishoudelijke hulp voor meerdere dagen per week. In de periode dat het pand als verzorgingstehuis dienst, deed, werden de grootste (slaap) kamers met eenvoudige tussenwanden in tweeën gedeeld.

Of Willempje Roos in die periode ook zelf in het huis gewoond heeft, is niet bekend. Zij liet begin 1969 het pand veilen.

1969

Op 28 februari 1969 werd het pand geveild. Bouwbedrijf H. van den Herik uit Hollandsche Rading kocht het voor 106.000 gulden en verkocht op 1 juli 1969 het pand weer aan Peter Wilhelm Koen en zijn vrouw Tanja Koen-Ketelaar.

Peter Koen was journalist en reporter bij de NCRV. Hij overleed in 1973 en was toen adjunct-directeur bij deze radiovereniging. Tanja Koen was van 1946 tot 1985 actief als omroepster en presentatrice bij de NCRV. Van 1946 tot 1951 werkte ze bij de radio en daarna bij de televisie. In januari 1974 verkocht Tanja Koen het pand en verhuisde met haar vier kinderen naar Vledder in Drenthe.

Op 9 december 1970 werd het pand als witgepleisterd landhuis ingeschreven in het monumentenregister.

Rond 1972 huurde Karel Daniëls, (mede)eigenaar van RAF Hilversum, de magazijnruimte achter het pand aan de Wakkerendijk. RAF is de afkorting van de achternaam van Amon Rafalowicz die in 1969 in Amsterdam een winkel in betere geluidsapparatuur startte. Al snel opende hij met zijn vriend Karel Daniëls in de Langestraat te Hilversum een tweede winkel.

1974

Bouwbedrijf Tijs Blom werd op 4 mei 1974 economisch eigenaar van het huis met de daarachter staande bebouwing. Na een onderhoudsbeurt werd het pand in datzelfde jaar weer verkocht als een patriciërshuis aan C.R. (Karel) Daniëls. Deze huurde al enige jaren de magazijnruimte achter het pand. Hij liet achter de entree

Tekening van de voorgevel van de pastorie gemaakt in 1974 door architect C. Hofstee uit Blaricum. Makelaar A.J.Brantsen uit Blaricum verkocht het pand voor bouwbedrijf T. Blom als een patriciërshuis.

van de woning een deel van de wanden van de middengang verwijderen zodat een zeer grote woonkamer over de gehele breedte van de voorgevel ontstond.

1979

In juli 1979 kocht Mr. P.M.L. Rosenberg afkomstig uit Dordrecht het pand, magazijn en zomerhuisjes van C.R. Daniëls. Hij benaderde de Rijksdienst voor Monumentenzorg voor oudere tekeningen zodat hij de middengang weer in zijn oorspronkelijke staat terug kon brengen. In juni 1984 liet de heer Rosenberg door aannemer Nieuwenhuis uit Baarn voor ruim 10.000 gulden onderhoudswerken uitvoeren aan het pand. In oktober 1984 werd het woonhuis door de Monumentenwacht geïnspecteerd. Uit het inspectierapport bleek dat het dak en de zoldervloer door houtrot plaatselijk waren aangetast. In februari 1985 vroeg de heer Rosenberg daarvoor subsidie aan bij Monumentenzorg alsmede ook voor het schildere-

Foto uit 1997 van de achtergevel der voormalige pastorie met de zomerhuisjes. Deze foto geeft nog de tekst van een akte uit 1687 weer, links naast de "Pastorij" het "Schoolhuis", en op de achtergrond de "Toorn" van de Pieterskerk.

ren van twaalf stores in 1983, voor een bedrag van 4248 gulden. Na 1985 gingen het pand en bijgebouwen over naar de erven Rosenberg.

2005

In 2005 kochten Ed en Caroline Alting Siberg, eigenaars van SiSo IT Services aan de Versterkerstraat 4A te Almere de voormalige pastorie. Na een totale renovatie onder toezicht van restauratie-architect Paul van Vliet, met instandhouding van elk detail, werd in oktober 2008 door Bouwbedrijf Tijs Blom de woning opgeleverd. Daarbij werd één van de vier spantconstructies, die bij eerdere verbouwingen aan het zicht waren onttrokken, weer gedeeltelijk in het zicht gebracht.

Tegen de achtergevel werd in 2006 over vrijwel de gehele breedte van het

Foto van de voorgevel der voormalige pastorie in 1997, en de zijgevel met de in 1890 aangebouwde serre.

pand een drie meter diepe waranda aangebouwd. Deze heeft een zinken lesse-naarsdak dat gedragen wordt door een lijvige houten constructie met daarin grote glazen ramen.

MONUMENTNUMMER

Bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is in 1970 het pand omschreven als een landhuis, witgepleisterd met het nummer 14534.

HUISNUMMERS

1813	1860	1876	1880	1889	1914	1920
A27	A27	A43	A44	A50	A38	A37

tot 1932 volgens het Bewoners- en Bevolkingsregister:

In 1883 en ook in 1889 was er een schuur op het erf van de pastorie met huisnummer A43.

In 1932 voerde Eemnes straatnamen in en werd het adres van de pastorie Wakkerendijk 226.

BOUWTECHNISCH ONDERZOEK VAN HET PAND

Geven hiervoor genoemde akten of belastingkohieren geen of slechts gedeeltelijk antwoord op het bouwjaar van een pand dan kunnen de daarin gebruikte houtsoort voor de kapconstructie en de toegepaste verbindingen en gebruikte pasmerken daarin ons verder helpen. Verder lieten de bouwlieden hun naam(en) met het jaartal waarin zij aan het bouwwerk werkten op verborgen plaatsen achter als bewijs dat zij hier hebben gewerkt. Ook de gebruikte bakstenen en metselmortel in de buitenmuren zijn bij benadering te dateren.

Tot in de 17^e eeuw werd vooral eikenhout voor kapconstructies gebruikt door zijn goede eigenschappen daarvoor. In minder bosrijke gebieden werd dit vooral uit Duitsland geïmporteerd. In de loop van die 17^e eeuw werd dit Duitse eikenhout echter zo schaars dat men overging op het gebruik van grenenhout, dat voornamelijk uit Scandinavië geïmporteerd werd. De onderdelen van de kapconstructies werden ter plaatse, maar vaak ook in de werkplaats van de timmerman, pasklaar gemaakt. Hierbij werden de onderdelen die bij elkaar hoorden van merken voorzien. Dit werden telmerken genoemd en ze werden met een beitel in het hout gehakt. Dit om bij het opbouwen van de kap vergissingen te voorkomen bij het in-eenschuiven van de verbindingen. Deze manier van merken geeft enig houvast bij het dateren van de constructies. Deze merktekens, die vooral in deze vorm voorkomen in de 15^e – 17^e eeuw, lijken bij de eerste vier cijfers op Romeinse cijfers. Links of rechts werd met een extra teken(je) aangegeven, schuin naar links of schuin rechts.

Onderzoek naar verschillen in de gebruikte soorten bakstenen, voor en na de vergroting in de gevels van het pand was niet meer mogelijk omdat de pastorie vrijwel zeker direct na de verbouwing van een pleisterlaag werd voorzien.

Op het platteland hadden de buitenplaatsen evenals de boerderijen bijna altijd een kelder. Oude kelders liggen vrijwel altijd voor de helft ondergronds, zodat de vloer van de kamer daarboven, de opkamer, een meter of meer boven de begane grondvloer lag. Dat had zeker in Eemnes Binnen te maken met de grondwater-

stand. Ook in de voormalige pastorie bevindt zich nog zo'n oude kelder overwelfd door een simpel tongewelf. In Utrecht vinden we die vorm reeds in de 15^e eeuw. Bovenstaande gebruikte houtsoorten met de daarbij toegepaste verbindingen en inscripties duiden erop dat het pand gebouwd werd in het begin van de 17^e eeuw. Door het gebruiken van andere houtsoorten in diezelfde kapconstructies (spanten) valt een latere verbouwing in de 18^e eeuw te dateren. Ook omdat men toen de voorgevel heeft aangepast in de vorm van de Hollands classicistische stijl om de woning meer aanzien te geven.

WAKKERENDIJK 226,

VOORMALIGE PASTORIE EN HUIDIGE WONING

Over de woning die als pastorie dienst deed, vanaf 1651 nadat Eemnes Binnendijk na de reformatie een eigen dominee kreeg, is in de archieven vrijwel niets teruggevonden. Wel is bekend uit de Dominografie van de Hervormde Gemeente Eemnes-Binnen wie de dominees waren en wanneer zij benoemd werden. Deze lijst is vanaf 1605 in dit artikel opgenomen.

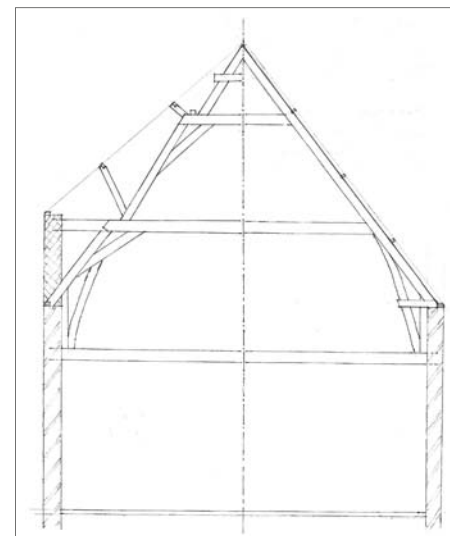
Of de dominees ook rond die tijd woonden in datzelfde pand, waarvan ik de oudste vermelding vond in een akte van overdracht uit 1721, staat niet vast omdat mij geen oudere informatie bekend is. Wél zal de woning hebben voldaan aan de status die in die tijd bij de dominee paste. Oók omdat het kerkbestuur in de jaren voor 1767 de grootte en de kwaliteit van de onderbouw van het pand voldoende achtte om te investeren in een grootse verbouwing die de status van de dominee verder onderstreepte. Ook de plaats en grootte van het erf zo dicht bij de kerk en achter de veilige dijk zullen daaraan hebben bijgedragen.

De pastorie van de Nederlands Hervormde Pieterskerk in Eemnes is in 1767 vergroot én aangepast aan de eisen van die tijd ter opwaardering van het oudere pand om de dominees van de Pieterskerk een meer bij hun status passende woning aan te kunnen bieden.

VERBOUWING 1767.

Bij de verbouwing van 2007 werd in de kap op een grenenhouten gordingbalk een opschrift aangetroffen: *P Korver dom. A D 1767*. We zien hier: Pieter Korver, gla-

7. Schematische tekening van de ontstane gestapelde spantconstructie van de pastorie voor en na de verhoging in 1767. Rechts de constructie vóór 1767. Links de aanpassingen in de kapconstructie in 1767 veroorzaakt door het verhogen van de buitengevels.

8. Het linkerdeel van de kapconstructie van vóór en na 1767 op de 1^e verdieping. Het oude deel uitgevoerd in eikenhout en de simpele verlenging van de kapbalk naar de verhoogde buitengevel van vurenhout. De extra schoor is uitgevoerd in grenenhout. Zie ook figuur 7.

zenmaker van beroep. Hij woonde en werkte, volgens de 'Uitzettingen of Omslagen 1767', rond die tijd in Eemnes Binnendijk.

A D of Anno Domini is Latijn voor: Het jaar des Heren. Het verwijst naar een jaartal dat na Christus in de tijd gelegen is. Hier dus 1767.

Het meest voor de hand liggend is dat de bouwlieden in 1767 bij het aanpassen van de pastorie, dit jaartal met (loodwit)verf op één van de toen (her) gebruikte gordingen (dakbalken) schilderde.

Door het in 2007 weer zichtbaar maken van één van de vier kapspanten, die elk een hoog en stijl spant vorm-

9. Het rechterdeel van de kapconstructie van vóór en na 1767 op de 1e verdieping. Ook hier het oude deel uitgevoerd in eikenhout. De (hier wel heel simpele) verlenging van de kapbalk en de extra schoor zijn van grenenhout. Hier zijn ook de telmerken || en de (toog)nagels voor het opsluiten van de verbindingen nog zichtbaar. Zie ook figuur 7 en 8.

10. Foto uit 2017 van de kapconstructie op de 2^e verdieping. Hier zijn goed zichtbaar de schuin geplaatste balken die de gordingen, door de kapverhoging op afstand, met het kaphout en dakpannen ondersteunen. Zie ook figuur 7.

den, zijn de wijzigingen in de kapconstructie uit 1767 nu weer te reconstrueren. Zie hiervoor de opgenomen tekening en foto's. Ook de daarbij gebruikte houtsoorten en verbindingen daarin geven een indicatie van de tijd waarin deze werden toegepast. De vorm van het dak, een schilddak, leende zich bij uitstek om de gevels van het pand met circa twee meter te verhogen. Door de kaphoogte niet te verhogen werden de dakvlakken korter en konden delen van de spantbenen, de gordingen en dakbedekking hergebruikt worden. De inscripties uit 1767 geven ook aan dat daaraan gewerkt werd.

De gestapelde spantconstructie in de huidige woning duidt op een vroegere verhoging van de eerste verdieping. Dit had toen tot gevolg

dat ook het gehele dak verhoogd moest worden. Op de balklaag van de eerste verdieping stonden in die tijd drie kapconstructies (spanten) welke met de buitengevels het gehele gewicht en de wind- en sneeuwbelasting van het dak droegen.

De daarbij toegepaste pen- en gatverbindingen, die werden opgesloten met toognagels, en de nog zichtbare telmerken getuigen van oude constructies uit de 15^e tot de 17^e eeuw.

Ook de gebruikte houtsoorten: eiken (beschikbaar tot in het begin van de 17^e eeuw) vanaf de vroegere eerste verdiepingvloer en grenen voor het verhogen van de kapconstructie tot de tweede verdiepingvloer. Verder wijzen alle houten constructie-onderdelen benodigd voor de nieuwe dakconstructie op de derde verdieping, naar de 17^e en 18^e eeuw.

Voor de voorgevel verkreeg na de verbouwing en uitbreiding op een aantal

11. Foto's uit 2017 van niet geheel zichtbare kapbalken. Bovenste foto: Te korte balken werden verlengd door middel van een zogenoemde haaklas om trekkrachten op te vangen. De stalen gesmede beugel, een strop, diende om het geheel bijeen te houden. Onderste foto: De in 1767 (her)gebruikte gording (dakbalk) waarop het opschrift: **P KORVER dom AD 1767**.

plaatsen een Hollands classicistische stijl als herenhuis met drie bouwlagen. Hollands classicisme duikt op in de 18^e en 19^e eeuw waarin werd teruggegrepen op de vormen van de klassieke oudheid. Kenmerkend daarvoor zijn een sobere, strenge vorm en een monumentaal symmetrisch karakter. Ook werden er klassieke zuilen en/of een fronton of timpaan toegepast. Een fronton is in principe een driehoekig en een timpaan een halfronde geveldeel.

De tweede verdieping werd daartoe met één verdieping verhoogd. Het onderste deel van de kapconstructie van het oude pand én de daarop geplaatste constructie van de nieuwe kap zijn in de huidige woning nog steeds in functie. Het bouwwerk kenmerkt zich door zijn sobere strenge vorm en monumentaal karakter. De nok van het schilddak loopt evenwijdig aan de Wakkerendijk en is gedekt met dakpannen. Op beide nokhoeken staat een gemetselde schoorsteen die evenals de gevels wit is gepleisterd. De voorgevel is symmetrisch ingedeeld, staat op een plint en wordt horizontaal geleed onder de raamkozijnen van de eerste verdieping. Op de tweede verdieping wordt deze gevel beëindigd door een breed geprofileerd boeideel van de dakgoot. De ingang bevindt zich in een vooruitspringend midden-

De zuidelijke hoek van de achtergevel waaraan de bel nog herinnert aan de tijd dat de dienstbode van de dominee personeel of anderen aan de achterdeur ontbood.

deel. Dit deel bestaat uit een dubbele deur met siersmeedwerk en een bovenlicht. De deuren worden aan beide zijden geflankeerd door circa zestig centimeter uitspringend gepleisterd metselwerk. Hierin zijn imitatievoegen aangebracht. Dit uitspringend pleister-

werk is ook op de hoeken van de voorgevel toegepast en steekt daar circa vijf centimeter uit. Dit is uitsluitend als decoratie bedoeld en deze versieringen worden lisenen genoemd. De imitatievoegen hierin zijn echter (niet meer) aanwezig. Op verdiepingshoogte wordt dit middendeel afgesloten met een boog waarin een half-rond raam is aangebracht. Op de derde verdieping staat, gedragen door de voorgevel, een dakkapel die wordt omlijst door twee zuilen welke een kroonlijst met een gesloten fronton dragen. Een voorbeeld van de Hollands classicistische stijl aan het eind van de 17^e eeuw.

Op de begane grond zijn aan beide zijden van de ingang twee hoge zesruits schuiframen, en op de verdieping bevinden zich twee vierruits draairamen. Deze

ramen zijn op de begane grond voorzien van dichte opgeklampte luiken. Op de verdieping zijn dit persiënnes, luiken gevormd door schuinstaande latten.

De zijgevels komen overeen met de architectuur van de voorgevel. Tegen de zuidgevel werd in 1890 een serre aangebouwd, waarvoor toen 50 gulden beschikbaar was. In 2007 werd de serre weer in de oude stijl vernieuwd. De serre heeft een met zink afgedekt lessenaarsdak en het hout in de wanden is rijk versierd met houtsnijwerk. Naast de serre is in deze gevel nog een raam aangebracht, evenals op de verdieping nog twee gelijk aan de in de voorgevel voorkomende ramen. De noordgevel heeft geen openingen.

De indeling van de begane grond is als volgt: entree, gang doorlopend tot in de vroegere achtergevel, zitkamer, 2^e zitkamer met serre, woon-eetkeuken met bijkeuken, opkamer waaronder een oude stenen kelder. Tweede verdieping: drie slaapkamers en twee badkamers. Derde verdieping: slaapkamer en grote zolder. Achter de woning staan nog een garage, een schuur en twee zomerhuisjes.

In november 1913 ging het kerkbestuur in de Ned. Herv. Kerk te Soest naar de aanleg van elektrisch licht kijken en onderhandelde daarna met de directeur der elektriciteitsmaatschappij over aanleg in de Pieterskerk en pastorie. Nadat de predikant de ambachtsvrouw een bijdrage in de aanlegkosten ten behoeve van elektriciteit had gevraagd, werden in 1914 de kerk en pastorie daarop aangesloten.

Op 3 december 1917 werd de kerkenraadsvergadering in de studeerkamer van de pastorie gehouden omdat de consistoriekamer in de kerk rondom in het Zuiderzeewater stond.

De notulen van de kerkenraad meldden in 1919 dat het riet op de dakkapel werd hersteld. Dit moet foute informatie zijn. Op oude foto's van vóór die datum zijn duidelijk dakpannen te zien. Het bedoelde riet zat onder de gehele kap van de pastorie als isolatiemateriaal. Dit riet werd in vroeger jaren in bosjes, dicht tegen elkaar, onder de panlatten gebonden. Ook de beganegrondvloer was aan de onderzijde tussen de vloerbalken, met gebonden bosjes riet of stro, geïsoleerd.

Aan de zuidelijke hoek van deze achtergevel hangt nog de oude bel waarmee de dienstbode tot halverwege de 20e eeuw de tuinman of ander personeel aan de achterdeur ontbood. Deze kregen dan (nieuwe) opdrachten of mogelijk een kop

De voormalige pastorie in 2016, na de renovatie één van de oudste en fraaiste rijksmonumenten van Eemnes.

thee. Mevrouw G. de Koster, van 1939 tot en met 1945 hulp van dominee Reinier en Gonny Ambrosius, vertelde dat ook mensen werkzaam op de achterliggende Armenakker zo werden ontboden. Willy Oosterbroek-Zoeten en Stijn Roothart, de vrouw van Chris Roothart, die tussen 1950 en 1956 enige tijd dienden bij Dominee Johannes Klomp en zijn vrouw, wisten ook nog van het bestaan van de bel. Het luidtouw van de bel werd door de buitenmuur van de keuken geleid en men kon dan van binnenuit de bel luiden.

MET DANK AAN:

Willy Oosterbroek-Zoeten
de familie Brevoord
Wijnand Gieskens
restauratie-architect Paul van Vliet
Peter Don consultant instandhouding bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

LITERATUUR:

Bouwgeschiedenis van Monumenten - Stichting Open Monumentendag.
Boerderijen bekijken – Stichting Historisch Boerderij-onderzoek. Telmerken en gebruikt hout.
Geschiedenis van de Bouwkunst – W.J. van Heuvel en B.D. Verbrugge.
Het Dikke Torentje – Evert van Aniel.
De Wakkerendijk in beeld. - W. Oosterbroek-Zoeten.
Eemnes geschiedenis en architectuur. – Ad van der Zee, Dimitra Hierck, Henk van Hees.

ARCHIEVEN:

Archief Eemland – Eemnes 1005 – 936 t/m 939 register eigendomsovergangen 1818-1832.
Archief Eemland – Eemnes 1005 - 943 t/m 959 perceelsgewijze legger 1832 – 1970. Kadaster.
Archief Eemland – Eemnes 1011 – 628 transporten Eemnes Buiten- en Binnendijk 1707 - 1744.
Archief Eemland – Eemnes 1011 - 606 t/m 615, 617, 618 overdracht en testament 1665 – 1798.
Archief Eemland – Baarn - notariaat – 443 - pastorie Binnendijk.
Utrechts archief – notariaat – 34-4.
Archief Historische Kring Eemnes- Uitzettingen of omslagen 1750 t/m 1805.
Archief Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – Monumentenzorg Voorburg en Zeist.

WEBSITES:

Hervormde Gemeente – Eemnes-Binnen. Predikanten Hervormde Gemeente 1567-1996.
Joost de Vree - Bouwhistorie in beeld.
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed - Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek.

Pauline Broekema en Eemnes

EGBERT VAN IJKEN

Veel lezers van het kwartaalblad van de HKE zullen Pauline Broekema kennen als journalist, presentatrice en journaliste. Maar zij is ook schrijfster. Weinigen zullen weten dat zij ook een relatie heeft met Eemnes. Echter wel in het verre verleden.

Ik zal in dit artikelje proberen uit te leggen hoe dit zit.

In 2013 was zij uitgenodigd door het Nationaal Comité 4-5 mei om voorafgaand aan de plechtigheid van de Dodenherdenking op de Dam op 4 mei in de Nieuwe Kerk een voordracht te houden. In deze voordracht, met de titel 'Geef mij onze klei maar'¹, haalde zij de geschiedenis aan van Benjamin Broekema (geen familie, maar wel afkomstig uit het zelfde dorp waar zij vandaan kwam). Zij heeft deze geschiedenis beschreven in haar boek 'Benjamin'². Zij opende de lezing met een gedeelte over een broer van haar moeder, de verzetsman, die in de oorlog was gefusilleerd, uitvoerig beschreven in haar boek 'Het Boschhuis'³.

Na enig speurwerk vond ik dit boek van haar, dat in 2014 is verschenen. Daarin beschrijft zij met name de geschiedenis van haar grootouders, Julius ter Beek en Adriana Kreuger. Hij was één van de medeoprichters van de Gero-zilverfabrieken in Zeist. Het echtpaar Ter Beek had ook nauwe banden met de Vrije School van Kees en Betty Boeke, gevestigd in 'Het Boschhuis' in Bilthoven, de latere woning van het echtpaar Ter Beek. Vandaar ook de titel 'Het Boschhuis'.

Zij begint echter met het verhaal van haar overgrootouders, Jannetje Post en Frans Jan ter Beek, die uit Muiderberg kwamen en beschrijft hun ervaringen als tabaksplanters in Nederlands-Indië. Deze Jannetje Post was één van de 16 (zestien!) kinderen van Hendrik Post, een boer en weduwnaar uit Muiderberg en van Trijntje Roodhart uit Eemnes. Hier ligt de link met Eemnes.

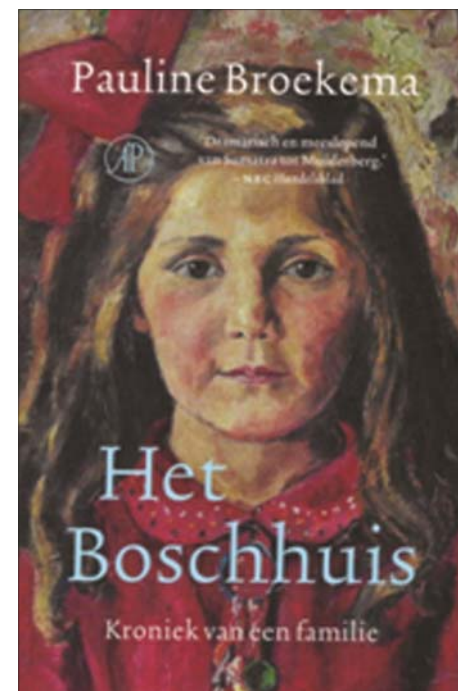
De ouders van Trijntje Roodhart waren Abraham Roodhart en Mijntje van Woudenberg. De verdere familierelaties zijn terug te vinden in 'Eemnessers door de eeuwen heen'.⁴

Het boek 'Het Boschhuis' is een zeer lezenswaardige familiekronek die veel punten beschrijft die herkenbaar zijn voor de inwoners van Eemnes en omgeving. Van harte aanbevolen!

(Terzijde: mijn vrouw, Neeltje Roodhart, geboren op Meentweg 57 en Pauline Broekema hebben dezelfde voorvader: Hendrik Teunisse Roothert getrouwd met Trijntje Jacobs Zeevangh).

NOTEN

1. <https://www.4en5mei.nl/media/documenten/voordracht-pauline-broekema-nh-2013.pdf>
2. Benjamin, een verzwegen dood. Pauline Broekema. De Arbeiderspers 2001
3. Het Boschhuis, Kronek van een familie. Pauline Broekema. De Arbeiderspers 2014
4. Eemnessers door de eeuwen heen. Bep de Boer e.a. Historische Kring Eemnes 2002

Drie burgemeesters van Eemnes

JAAP GROENEVELD

Verleden jaar kregen we een foto geschonken van de familie Rutgers van Rozenburg waarop oud-burgemeester jhr. Louis Rutgers van Rozenburg (1877-1966) tussen twee andere heren staat. Zeker is dat het tafereel in zijn huis in Baarn is opgenomen. Op de achterzijde staat slechts 'drie burgemeesters'. Na enig gepuzzel zijn we er waarschijnlijk uit gekomen.

Duidelijk herkenbaar staat rechts mr. P.A.L. van Ogtrop, die Rutgers van Rozenburg opvolgde in 1936 als burgemeester van Eemnes en per 1 mei 1948 die functie verruilde voor die van Blaricum. Van Ogtrop zou net elf jaar Blaricum besturen, want hij overleed plotseling op 9 mei 1959. De foto is dus van daarvoor. Links herkennen we de toenmalig burgemeester van Eemnes, de heer J.C.I. van Niekerk, die van 1954 tot 1964 Eemnes' burgervader was. De foto werd dus tussen 1954 en 1959 gemaakt. Wat voor aanleiding zou er zijn geweest? Tussen die jaren ligt het jaar dat Rutgers van Rozenburg tachtig werd, zodat we denken dat het bij die gelegenheid was dat zij het glas hieven, op de goede gezondheid proostend. Het kan verkeren.

Dank voor de schenkingen in 2017

Hierbij willen we allen danken die iets hebben geschonken aan HKE. Hieronder noemen we de schenkingen die we als tastbaar materiaal hebben ontvangen in het afgelopen jaar. Het gaat om de schenkingen 1700100 t/m 1703600. Daarbij moeten we aantekenen dat er ook regelmatig mensen langskomen in de Oudheidkamer die oude foto's hebben, waarvan het beeld wordt gescand, zodat de eigenaar de foto kan behouden. Ook deze 'schenkers' danken wij niet minder.

- 25 brieven aan Heintje Post uit de periode 1911-1914; fam. Van Dijk.
- Schilderij van een boerderij door Cor Hilhorst, 1995; mw. K. Harrison-Hilhorst.
- Verzameling notities van en correspondentie aan mw. dr. A.J. Maris over Eemnes; dr. A.P. de Klerk, Middelburg.
- 3 kadastrale kaarten uit bezit opzichter Roodhart van Waterschap Eemnes; mw. N. Roodhart, Kollum.
- Mutsje van Daatje Nagel (1874-1935), winkelierster in Kerkstraat; A. van Hamersveld.
- Boek van W. Wolters-Groeneveld, "Een veelbewogen leven – Een bijzonder familie verhaal uit Eemnes"; W. Oosterbroek-Zoeten, Baarn.
- Archivalia en een jubileumboek van KPO – Zij Aktief; mw. I. Laureijs.
- 24 dia's van Eemnes, 1961-1965; R.E. Bakker, Eembrugge.
- Meerdere schenkingen, w.o.: 3 foto's uit 1914, 1916 (R.K. jongens en meisjes) en 1965 (bejaardenuitje), een beugeltas, 38 bid- of gedachtenisprentjes, distributiebonnen benzine (1973), 3 kerkboeken fam. Westerhuis, 6 albums met foto's over Eemnes m.b.t. bebouwing en feesten, album met knipsels en ansichtkaarten, diverse losse foto's; mw. R. van Oostrum-Westerhuis.
- 6 mappen met archief IJscub "De Vaart" (1987-2014), affiche en envelop met foto's; Bestuur IJscub.
- 7 oude foto's, boekje "KPO Eemnes 50 Jaar", 4 boeken voor verkoop, verjaardagskalender van Eemnes; mw. A. van den Berg-Kuijer.
- Ingekleurde lichtdruk van kadastrale kaart met Uitbreidingsplan Eemnes 1929; J.V.M. Out.
- 12 boeken en grote serie kwartaalbladen voor verkoop, certificaat Vrijheidsmonument; nagelaten door mw. Van Arnhem-Horst, Laren.

- Kwartaalbladen, boek en kalender voor verkoop, "De Plank" van Deo et Art; anoniem.
- Foto van oud-burgemeester jhr. L. Rutgers van Rozenburg met twee opvolgers (ca. 1957), krantenknipsel en brief met foto onthulling Vrijheidsmonument; jhr. E. Rutgers van Rozenburg.
- 5 bundels "Brieven aan de Toekomst" van groepen 5 (soms t/m 7); de basisscholen van Eemnes, Kunst Centraal i.s.m. Landschap Erfgoed Utrecht.
- 3 boeken: "Gereet en gekleet", "Gooi en Vechtstreek in vertellingen" en "Nuttig en fraai"; mw. L. Wiggerts.
- Polis en aanhangsel van Onderlinge Brandverzekering Eemnes (1920-1921); A.J.W.A. Bos, Amersfoort.
- Verscheidene documentatie m.b.t. Ruilverkaveling (1986-1987), 6 kaarten m.b.t. waterbeheersing; mw. B. van Wijk-Blom.
- Verpakkingzak speculaas van bakkerij Hoogland en visitekaartjes idem; mw. R. Hilhorst-Hoogland.
- 3 videofilms uit 2002: '650 jaar Eemnes', 'Koninginnedag 2002', 'Berging vrachtwagen': maker H. Pouw.
- 3 wandborden met elk een kerk van Eemnes erop afgebeeld; mw. B. Tijhuis.
- Sigarettenpakje North State, ca. 1967, 90 ct.; G. Hagen.
- Ingelijste gravure met afbeelding van Huis Ter Eem in 1638; zr. A. M. van Schaick, via Museum Flehite.
- Jeneverkruik "Ferme Jonge Jenever Eemnes-Buiten" (leeg!); anoniem.
- 33 foto's m.b.t. drumcorps "In Aethere Musica"; R. Ramselaar, Laren.
- 7 Bestemmings- en uitbreidingsplannen (1949-1980), 2 boeken m.b.t. plan Vierkante Bosje; Gemeente Eemnes.
- Koffertje met allerhande paperassen (grotendeels retour wegens gebrek relatie Eemnes, algemene rooms-katholiek herinneringen behouden); mw. W. den Oudsten.
- Zwarte mannenpet streekdracht met klep (driehoekruil tegen beschadigde pet); mw. G. Majoor, via Klepperman van Elleven, Laren.

- Hanger "650 Jaar Eemnes" en T-shirt "Eemnes Binnenste Buiten"; anoniem.
- Nota over onderzoek economische betekenis van de Eem i.v.m. kosten verbetering waterweg (1954); E.E. van Mensch, Hilversum.
- 17 Ansichtkaarten van Eemnes (ca. 1900-ca. 1950); Museum Flehite, Amersfoort.

Het Bestuur =

Wie helpt ons?

Wij zoeken:

OUDE NAMEN

van stukken land, huizen, paden, wegen, sloten, waaïen en watertjes in Eemnes. We hebben ze nodig voor het groot Eemnesser namenboek, dat in 2019 zal verschijnen.

Kun je ons helpen, geef de oude namen dan door aan:

Jaap Groeneveld, tel. 035-5381609 / e-mail: groen65@kpnmail.nl

of

Henk van Hees, tel. 035-5389849 / e-mail: info@kleinwee.demon.nl

Denk niet dat anderen het wel zullen doorgeven!

TENTOONSTELLING

“EEMNES EN DE EERSTE WERELDOORLOG”

HENK VAN HEES

Op 2 juni jl. is in onze Oudheidkamer een nieuwe tentoonstelling geopend onder de titel: **“Eemnes en de Eerste Wereldoorlog”**. Honderd jaar geleden liep deze oorlog ten einde en al is er in Nederland niet gevochten, deze oorlog heeft in Nederland en ook in Eemnes het leven wel degelijk beïnvloed.

Deze tentoonstelling laat zien wat de Eerste Wereldoorlog voor Eemnes betekende. Om dat goed duidelijk te maken, heeft de expositie zes onderdelen:

1. Mobilisatie en uitbreken van de oorlog: veel Eemnesser mannen tussen de 20 en 35 jaar moesten huis en gezin verlaten om voor langere tijd paraat te zijn op

Gemobiliseerden in de Harmelerwaard. V.l.n.r. een Belgische vluchteling, kapper van beroep; Teus Gijzel (1881-1960), aannemer uit Hilversum, gemobiliseerd militair; in de kappersstoel: boer Bastiaan Blok (1862-1926) in wiens huis geknipt werd en waar gemobiliseerden waren ondergebracht; kapper Hendrik van Hees (1881-1947), gemobiliseerd militair en een onbekende militair. Foto ca. 1915.

militair strategische plekken. Lijsten met Eemnessers, die militair waren maar ook foto's van Eemnessers in militair tenue illustreren dit onderdeel.

2. Distributie: Voedsel en bepaalde artikelen werden steeds schaarser. Er volgde distributie. Bijzonder bij dit onderdeel zijn lijsten met alle Eemnesser boeren en boertjes. Daarop is precies terug te vinden hoe groot hun veestapel was in die tijd. Ook wordt weergegeven hoe de distributie in Eemnes verliep.

3. Het ongeluk met een luchtschip: in 1917 stortte een enorm luchtschip neer op bakkerij Heek aan de Wakkerendijk nummer 3. De Eemnessers dachten dat de wereld verging. Deze tentoonstelling biedt het verhaal van dit ongeluk en ook een grote serie foto's van deze gebeurtenis.

4. Belgische vluchtelingen in Eemnes: net zoals in heel Nederland werden in Eemnes ook Belgische vluchtelingen opgevangen. Op speciale lijsten staan ze allemaal vermeld. In 1917 werd hier zelfs een opvanghuis voor oudere Belgische vluchtelingen geopend op Wakkerendijk 44.

5. Spaanse Griep in Eemnes: aan het front ontstond in de oorlog een zeer gevaarlijke griep, die in 1918 aan enorm veel mensen het leven heeft gekost. Het waren met name jonge mensen, die het slachtoffer werden. Deze tentoonstelling herdenkt de Eemnesser slachtoffers.

6. Oostenrijkse kinderen in Eemnes: Oostenrijkse kinderen, met name kinderen uit de stad Wenen, zijn de dupe geworden van deze oorlog. Om aan te sterken gingen ze na de oorlog tijdelijk massaal naar andere Europese landen, ook naar Nederland. Eemnes liet zich ook van de goede kant zien en nam in 1920 een groep van 29 kinderen op. De tentoonstelling vertelt hun verhaal. Van drie meisjes in het bijzonder.

De tentoonstelling is best wel uniek te noemen. Zo wordt er uniek materiaal getoond van de nabestaanden van de Oostenrijkse kinderen en uniek Eemnesser materiaal uit het Eemlands Archief in Amersfoort. De moeite waard dus om te komen kijken.

ADVERTEERDERS:

Autocentrum Eemnes
Eemoptiek
Eric Hoofd schildersbedrijf
De Kaasschuur
Garage Koot
Grandcafé Eemland
Groentespeciaalzaak Lekker Gezond
Hoveniersbedrijf Ben Makker
KringloopCentrum Eemnes
Notariskantoor mr. W.A. van der Sluis
Van der Waaij, Makelaars en
Rentmeesters
Welkoop, Groen & Doen

SPONSORS:

Vrienden van de Oudheidkamer

De Historische Kring Eemnes is een door de Belastingdienst erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waardoor belastingvrije schenkingen aan de vereniging kunnen worden gedaan.

INLEVEREN KOPIJ

Kopij voor het volgende kwartaalboekje ontvangen wij graag voor
15 augustus 2018.
e-mail naar: info@kleinwee.demon.nl

Bij het aanleveren van te veel kopij zullen de artikelen op volgorde van aanlevering geselecteerd worden voor publicatie. Artikelen die aansluiten bij de actualiteit krijgen voorrang.

Auteurs die in dit tijdschrift publiceren geven daarmee onvoorwaardelijk toestemming tot het in digitale vorm opnemen in openbare databases.

Zuidersingel 4
3755 AZ Eemnes
035 538 08 08

Openingstijden:
Ma: 11.00-17.00 uur
Di-Za: 10.00-17.00 uur

Gratis ophaaldienst 0800 574 64 54

KringloopCentrum Eemnes

WWW.KCEEMNES.NL

VERHUISD

NOTARISKANTOOR EEMNES

**ORIËNTEREND
GESPREK (30 MIN.)
GRATIS**

MW. MR. W.A. VAN DER SLUIS - BONT

LAARDERWEG 19 - 3755 AK EEMNES
TELEFOON (035) 533 67 04 FAX (035) 533 67 05
INFO@NOTARISVANDERSLUIS.NL WWW.NOTARISVANDERSLUIS.NL

HOVENIERSBEDRIJF

BM

BEN MAKKER

ROERDOMP 18
3755 GH EEMNES
T: 035-5311332
M: 06-51447934
E: BENMAKKER@PLANET.NL
W: BENMAKKER.NL

UW MAKKER IN DE TUIN

TUINONTWERP AANLEG
ONDERHOUD SIERBESTRATING

EEMLAND

grandcafé & evenementen
LAARDERWEG 74 EEMNES

Grandcafé Eemland biedt talloze mogelijkheden voor het organiseren van uw bijeenkomsten of evenementen. Onze zalen bieden ruimte voor groepen van 10 tot 300 gasten. Ons team staat klaar voor al uw wensen en een goede verzorging van uw gasten.

Tel. 035-5315864 - info@grandcafe-eemland.nl - www.grandcafe-eemland.nl